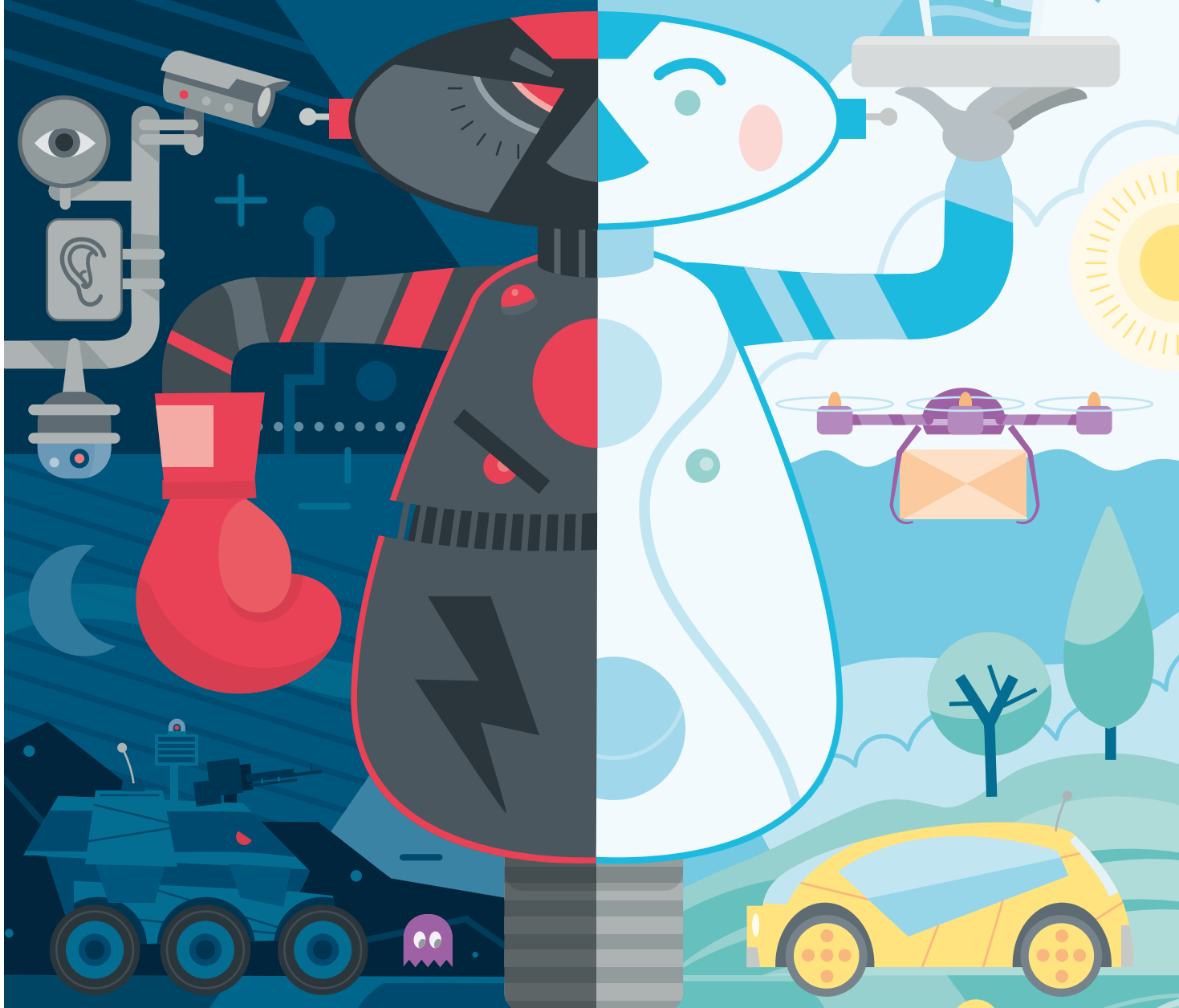

Nr. 11 // 2018

Prosa bladet

De it-professionelles fagblad

Tema: Dataetik

Teknologiens skyggesider [s.8-23]

PROSA-medlemmer: Vi har et etisk ansvar [s.16]

Kampen mod dræberrobotter spidser til [s.18]

PROSA

Af Hanne Lykke
Jespersen
Næstformand
[hlj@prosa.dk]

Proportioner i kontrollen – tak

Vi har i den seneste tid med chok fulgt afsløringen af, at en medarbejder i Socialstyrelsen over en periode på mindst 16 år har svindlet for et beløb på mere end 110 millioner kroner fra satspuljemidlerne. Penge, som via finansloven har været bevilget til projekter til støtte for landets svageste grupper.

Det er skandaløst. Alle, der modtager midler fra satspuljen, bliver kontrolleret ned til mindste detalje, men der har tydeligvis ikke været kontrol med dem, der udbetaler. Og selv om statsrevisorerne har kritiseret, at der ikke er styr på og overblik over, hvad satspuljemidlerne bruges til, så har det ikke medført, at der er skabt et sådant overblik.

Sagen kommer kort tid efter den store skandale med hvidvask for 1.500 milliarder kroner i Danske Banks afdeling i Estland. En hvidvask, som fortsatte, selv om ledelsen i Danske Bank var blevet advaret adskillige gange gennem flere år.

Hvis en enkelt ledig, syg eller kontanthjælpsmodtager har fået få kroner for meget, forøges lovgivningen straks med flere bureaukratiske kapitler. Men Danske Bank kan bare lave en undersøgelse af sig selv og få et advokatfirma til at frikende sin egen ledelse, sådan juridisk set. Herefter kan staten indgå kontrakt med Danske Bank, som i de næste fire år skal styre alle statens daglige ind- og udbetalinger, for de er jo ikke dømt for noget, som indenrigsminister Sophie Løhde (V) udtalte.

Da et par whistleblowere i Luxembourg i 2014 afslørede, at også danske virksomheder snyder betydeligt med skat, lød det, at nu skal vi jo ikke forhaste os, men tænke os om, før vi handler – en holdning, som man tit kunne ønske sig,

når en ledig har fået nogle penge, som ikke var helt efter reglerne. Men nu er der gået fire år, og intet er sket – ud over at de modige whistleblowere er blevet straffet. Her efter fire år har politikerne tilsyneladende ikke tænkt sig om, men håber i stedet på, at vi andre har glemt skandalen. Det samme gentog sig i 2015, da det blev afsløret, at et advokatfirma i Panama – med hjælp fra danske banker – hjalp rige danskere med at lægge deres penge i skattely. SKAT er nu i gang med at undersøge disse sager.

Det virker som om, at der – når det drejer sig om rigtigt store svindelnumre – ikke er vilje til at gøre noget, mens der straks sættes ind over for de små fejl.

Det slutter ikke med det. Der er næsten ingen kontrol med momsregnskaber, og skatteministeren har faktisk udtalt, at det kan man ikke, fordi moms er et tillidsbaseret system. For år tilbage blev der ført kontrol med momsbeta-

lingerne, men siden da har SKAT skåret kraftigt ned på staben af revisorer. De samme nedskæringer på kontrollen har betydet, at svindel med udbytteskat har kostet et tab for staten på 12,3 milliarder kroner i perioden 2010-2015.

Samtidig har Folketinget i stadig stigende grad gjort dagpengesystemet til et mistillidsbaseret system.

Men det er jo et valg – ikke en naturlov – at man ser gennem fingre med store svindlere, mens man med stor nidkærhed kontrollerer syge, kontanthjælps- og dagpengemodtagere. Måske det skulle være et valgtema, nu hvor der varmes voldsomt op til folketingsvalg. Hvem vil sikre, at der er proportioner i kontrollen med de midler, som vi betaler til eller får udbetalt fra fælleskassen?

“Man ser gennem fingre med store svindlere, mens man med stor nidkærhed kontrollerer syge, kontanthjælps- og dagpengemodtagere”

Prosabladet: Adresse: Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V, tlf.: 33 36 41 41, prosabladet@prosa.dk **Redaktion:** Ansvarshavende redaktør: Ole Hoff-Lund, ohl@prosa.dk **Journalist** Stine Nysten, sny@prosa.dk **Korrekturlæser,** Lene Sekjær **Grafikere** Dorthe Engborg Bang og Anne Landtved, Kindly **Udkommer:** En gang hver måned undtagen i juli **Næste gang:** 7. december **Debatindlæg deadline:** 14. november **Offentliggøres et indlæg,** vil det blive redigeret efter retningslinjer vedtaget af redaktionen. Disse retningslinjer kan læses på prosa.dk/link/23 **Indlæg,** der fremføres i signerede artikler, er ikke nødvendigvis dækkende for redaktionens opfattelse **Synspunkt på side 2** stilles til rådighed for Hovedbestyrelsen **Prosabladet** modtager gerne input og tips fra læserne på redaktion@prosa.dk **Redaktionsudvalg (redaktionsudvalg@prosa.dk):** **Formand:** Michael Harly **Udvalgsmedlemmer:** Christian A. Christensen og Martin Joakim Wielandt **Announcer:** DG Media a/s, tlf.: 70 27 11 55, epost@dgmedia.dk **Layout:** Kindly **Teknisk produktion og tryk:** Clausen Grafisk **Forsideillustration:** Mikkel Henssel

“Det er gået op for de mennesker, der designer og udvikler Internet of Things-produkter, at teknologien ikke er neutral eller uskyldig”

Irina Shklovski, lektor på IT-Universitetet

Se alle tidligere blade på prosa.dk

NYHEDER

Universitet stopper eksklusivaftaler med fagforeninger ... 4

Prosabladets afsløring af økonomiske aftaler mellem fagforeninger og studerende får rektor på Københavns Universitet til at skride ind.

ETIK

Tema: Omgang med data kræver etisk forsvarlighed ... 8

De etiske udfordringer, som digitaliseringen medfører, er ikke noget, den enkelte borger eller myndighed kan håndtere selv, siger professor i teknologi-etik Thomas Ploug.

Tema: Politisk flertal ønsker et dataetisk råd ... 12

Et bredt flertal i Folketinget ønsker et dataetisk råd, som kan rådgive om etiske dilemmaer ved ny teknologi og kunstig intelligens.

Tema: It-professionelle møder etiske dilemmaer ... 14

Sløset datasikkerhed og tvivlsomme internetforbundne produkter har fået udviklere af Internet of Things (IoT) til at trække i bremsen.

TEKNOLOGI

Tema: Kampen mod dræberbotter spidser til ... 18

En lille håndfuld lande blokerer for en FN-traktat mod dræberbotter. Men det er sidste chance, hvis verden vil stoppe udviklingen af autonome dødbringende våben, advarer forskere.

Tema: Dataeksperter i teknologisk modangreb ... 22

En gruppe arkitekter og it-eksperter omsætter data, video og billeder fra krige og konflikter til avancerede 3D-modeller for at afsløre overgreb mod civile.

ARBEJDSMARKED

Et it-liv under solen i Barcelona ... 24

Som it-specialist har du gode muligheder for at rejse ud i verden og arbejde. Mød brødrene David og Jakob Givoni, der bor fast i Barcelona med familie og børn.

FORRETNINGSCHEMME

Brud på tavshedspligten er en dyr fornøjelse ... 28

Der er god grund til at tage dig i agt, inden du plaprer ud med fortrolige oplysninger om din arbejdsgiver, siger PROSAs jurister.

A-KASSE

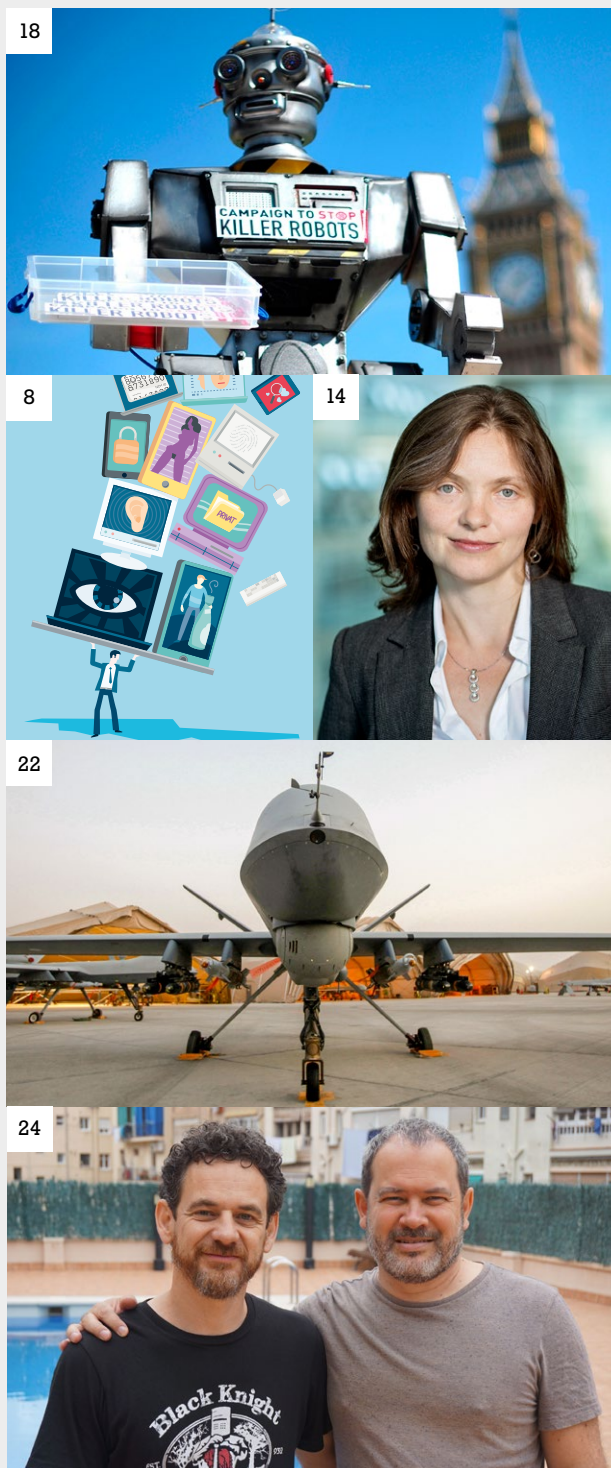
Dagpenge ved ferielukning mellem jul og nytår ... 34

Hvis din arbejdsplads lukker ned mellem jul og nytår, og du har brugt alle dine feriepenge, kan du i visse tilfælde få dagpenge i stedet.

AKTIVITETER

Kurser og foredrag... 34

PROSAs kalender bugner med gode kursustilbud til dig. Bliv klogere på Microsoft Azure, React og F# eller få gode tips til præsentationsteknik.

Københavns Universitet stopper eksklusivaftaler med fagforeninger

Det skal være slut med, at fagforeninger kan indgå økonomiske eksklusivaftaler med rusvejledere og tutorer på Københavns Universitet (KU) om at sikre sig privilegeret adgang til de studerende ved studiestart.

Efter at Prosabladet har fået aktindsigt i de økonomiske aftaler mellem fagforeninger og studerende på universitetet, har rektor Henrik C. Wegener udsendt et hyrdebrev til samtlige fakulteter om omgående at stoppe den hidtidige praksis.

"Der er tale om kontrakter, hvor der har været betingelser om, at for eksempel tutorer eller rusvejledere skulle tale positivt om fagforeningerne, samt betingelser om, at der ikke måtte anbefales andre fagforeninger", skriver Henrik C. Wegener i hyrdebrevet.

Prosabladets aktindsigt viser, at der er indgået rusvejlederkontrakter med fagforeninger som Dansk Magisterforening (DM), Ingeniørforeningen (IDA), Dansk Journalistforbund (DJ) og DJØF. Kontrakterne bygger typisk på, at fagforeningerne afholder en række udgifter under introugerne for de nye studerende og eksempelvis betaler for frokost, uddeler gaver og sørger for musik og underholdning mod til gengæld at få taletid og mulighed for at indmelde de nye studerende i fagforeningen.

I en kontrakt til 11.352 kroner mellem Dansk Magisterforening og Idræt på KU står der, at "rusvejlederne/tutorerne skal tale positivt om Magistrene under studiestarten og må ikke anbefale andre a-kasser eller fagforeninger". I en kontrakt mellem DJØF og Statskundskab på KU for 2017 til en værdi af 20.000 kroner står der, at "tutorerne må ikke indgå aftaler med konkurrerende virksomheder (fagforeninger) i forbindelse med introforløbet".

Rektor Henrik C. Wegener understreger i sit brev til fakulteterne, at sådanne aftaler ikke må indgås: "Universitetets samarbejdsrelationer med fagforeninger skal være båret af et hensyn til universitetets neutrale rolle i studerendes valg af fagforening", skriver Henrik C. Wegener.

PROSAs formand, Niels Bertelsen, roser udmeldingen og håber, at landets øvrige universiteter følger efter.

- Vi har mærket en stigning i disse sponsorer i de senere år, og i sagens natur favoriserer det de store fagforeninger, som har størst økonomisk ballast. Det kan jo ikke være meningen, at fagforeningerne skal bruge ufine metoder for at komme i dialog med de studerende, som skal have adgang til den mest studierelevante fagforening - ikke den med flest penge, siger Niels Bertelsen.

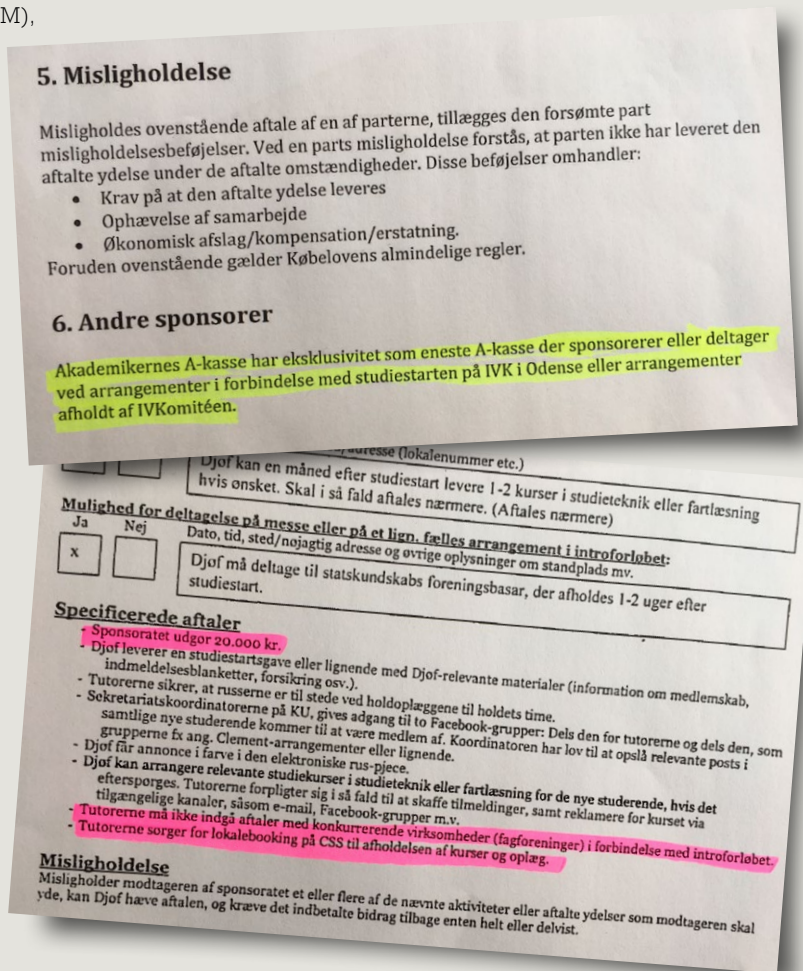
På Syddansk Universitet (SDU) eksisterer der lignende problematiske aftaler, viser en aktindsigt.

Blandt andet har Akademikernes A-kasse (AKA) indgået adskillige sponsorer med krav om eksklusiv adgang til de studerende. Et af dem er på 7.000 kroner med International Virksomhedskommunikation (IVK), der skal sikre "positiv omtale af AKA".

"Akademikernes A-kasse har eksklusivitet som eneste A-kasse, der sponsorerer eller deltager ved arrangementer i forbindelse med studiestarten på IVK i Odense eller arrangementer afholdt af IVKomiteen", står der i kontrakten, der er indgået den 28. juni 2018.

SDU oplyser, at man i øjeblikket er ved at behandle sagen og derfor ikke har nogen kommentarer.

ohl

DJØFs aftale med Statskundskab på KU og Akademikernes A-kasses aftale med SDU.

“Universitetets samarbejdsrelationer med fagforeninger skal være båret af et hensyn til universitetets neutrale rolle i studerendes valg af fagforening”

Henrik C. Wegener, rektor for Københavns Universitet

BLIV CERTIFICERET ADMINISTRATOR I OFFICE 365

MCSA: OFFICE 365

OFFICE 365 KURSUS OG CERTIFICERINGSPAKKE MED ALT INKLUDERET

Der er ingen tvivl om at Microsoft med Office 365 har givet os en platform, som mange virksomheder har taget til sig med kyshånd.

Dels giver Office 365 en stor grad af fleksibilitet og dels introducerer Office 365 muligheden for en høj grad af supportering af mail, brugerstyring, AD, SharePoint og meget mere i ens egen eller kundernes Office 365 tenant.

Vi har sammensat en pakke, hvor du på 5 dage bliver ført gennem de mest væsentlige aspekter af Office 365.

PAKKEN INDEHOLDER:

- ✓ **Certificeringen MCSA Office 365**
- ✓ **1 kursus på 5 dage: MS-347: Enabling and Managing Office 365**
- ✓ **2 tests**
 - 70-346: Managing Office 365 Identities and Requirements
 - 70-347: Enabling Office 365 Services
- ✓ **Officielle Microsoft kursusmaterialer**
- ✓ **2 stk. Exam Ref materialer**
- ✓ **Fuld forplejning**

HELE PAKKEN INKL ALT
PRIS: 21.900,-

Kursusdatoer

	NOV	DEC	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN
MCSA Office 365	Hillerød 5/11 ✓		7/1 ✓	11/2	11/3 ✓	8/4	20/5 ✓	24/6
	Aarhus 5/11	3/12 ✓	21/1	18/2 ✓	25/3	29/4 ✓	20/5	17/6 ✓

✓ Afholdelsesgaranti

SUPERUSERS.DK/OFFICE365

AFHOLDELSESGARANTI PÅ MERE END 500 IT-KURSER

Med vores mere end 500 garanterede kursusdatoer gør vi det nemt for dig at planlægge din kursuskalender allerede nu.

SuperUsers er Danmarks største it-kursuscenter og med vores eget team af fastansatte instruktører sikrer vi dig en fast høj kvalitet i undervisningen, garanterede kursusdatoer i branchens måske mest luksuriøse omgivelser.

Hillerød

Aarhus

Med kursusteder i både Aarhus og Hillerød dækker vi hele Danmark. Ved større hold kan undervisningen også foregå hos jer.

SUPERUSERS.DK TLF: 4828 0706

SUPERUSERS

It-indkøb frem i lyset

Indenrigsminister Simon Emil Ammitzbøll-Bille (LA) vil nu sikre åbenhed om kommunernes indkøbsfællesskab på it-området, Kombit, der hidtil har været undtaget fra aktindsigt ligesom 50 andre offentlige selskaber. Det sker, efter at politikerne blev vildledt i sagen om Kombits indkøb af et nyt it-system til elektroniske valg, der skal leveres af DXC Technology med Smartmatic som underleverandør.

– Offentlighed vejer tungere end de forretningsmæssige hensyn. Derfor dropper vi nu Kombits undtagelser i offentlighedsloven, siger ministeren til Politiken.

ohl

Amazon-ansatte: Lederne er som fangevogtere

Internetgiganten Amazon, der er på vej til Danmark, trækker et spor af tvivlsomme metoder med sig, og selskabet spionerer mod medarbejderne, siger ansatte fra Polen og Tyskland til Fagbladet 3F.

Ifølge Christian Krähling, der arbejder på Amazons tyske megalager med 4.000 ansatte og er med i samarbejdsudvalget, har de ansatte en scanner, som kontrollerer hvert eneste skridt, de går.

– Gennem den får vi at vide, hvor mange sekunder eller minutter vi har til næste opgave. Hver uge får man såkaldt feedback af sin teamleder. Hvis man ikke når 100 procent af målet, risikerer man at ryge ud, siger Christian Krähling.

Mellem 20 og 40 procent af arbejderne er ansat på korte kontrakter, og Christian Krähling fortæller, at de ansatte, der henter varer på lageret, går mellem 15 og 30 kilometer om dagen.

I Polen møder de ansatte lignende forhold, og produktionsmålene stiger hele tiden, fortæller Agnieszka Mróz, der arbejder på Amazons lager i Poznan.

– Folk er bange på daglig basis, siger Agnieszka Mróz til Fagbladet 3F.

Tidsmålingerne af de ansattes produktivitet stopper ikke, når man går på toiletet eller taler med en leder, fortæller hun.

Amazon bekræfter, at overvågningen kan resultere i fyringer. Selskabet afviser at indgå overenskomster på lagrene i Tyskland og Polen trods kritik fra fagbevægelsen.

ohl

Foto: Li Xiang/Ritzau Scanpix

Danmark med i supercomputerprojekt

Danmark går med i et europæisk forskningsprojekt, som skal udvikle supercomputere i verdensklasse og behandle store mængder data. Ifølge EU-Kommissionen kan supercomputere bidrage positivt til sundhedspleje, sikkerheden i biler og cybersikkerhed.

Forskningsminister Tommy Ahlers (V) siger, at den hurtige stigning i mængden af data skaber nye perspektiver for forskning og innovation, og at det er vitalt for Europa at være frontløber.

EU-Kommissionens næstformand, Andrus Ansip, der har ansvar for det digitale indre marked, forklarer, at de fleste forskere og virksomheder i dag er tvunget til at begive sig uden for Europa for at finde de supercomputere, de har brug for.

– Data er vores digitale økonomis råmateriale. Vi har brug for supercomputere til at behandle disse data, udvikle kunstig intelligens og finde løsninger på komplekse spørgsmål inden for områder som sundhed og sikkerhed, siger han.

I alt er 24 EU-lande samt Norge med i projektet, der er døbt European High Performance Computing (EuroHPC) og har et budget på en milliard euro.

ohl

69%

Andelen af unge mellem 18-25 år, der svarer, at de ofte genbruger samme password til flere konti.

Kilde: Nordea

29 millioner Facebook-brugere hacket

Det værste sikkerhedsbrud nogensinde. Sådan betegner Facebook en episode sidst i september, hvor hackere skaffede sig adgang til personfølsomme oplysninger fra brugerne ved at bruge en funktion, der tillader Facebook-brugere at se, hvordan deres egen profil tager sig ud for andre.

Ifølge Facebooks egen undersøgelse fik hackerne adgang til 15 millioner brugeres informationer om navne og kontakter – herunder telefonnumre og e-mailadresser.

Hos 14 millioner andre brugere fik de ukendte gerningsmænd adgang til detaljer som brugernavn, køn, sprog, ægteskabelig status, religion, hjemby, nuværende adresse, fødselsdag, uddannelse, arbejde og de seneste 10 hjemmesider, som de havde besøgt.

ohl

23%

Andelen af kvinder i it-branchen, der i løbet af karrieren oplever uønskede seksuelle tilnærmelser på jobbet. For mænd er det fem procent.

Kilde: Epinion for Samdata/HK

Foto: Steen Brogaard

Søren Pape vender på en tallerken

Først var justitsminister Søren Pape Poulsen (K) "fuldstændig rystet" over, at nogle oppositionspolitikere mente, at Danmark skulle rette ind efter en klar afgørelse fra EU-Domstolen, som i december 2016 erklærede masseovervågning ved hjælp af logning for ulovlig. Indsamlingen af telekunders oplysninger var ifølge ministeren et helt centralt efterforskningsværktøj.

Så blev han mødt af et sagsanlæg fra Foreningen imod Ulovlig Logning, der i juni havde indsamlet over en halv million kroner til at dække sagsomkostningerne.

Og den 10. oktober meddelte ministeren så, at han gør klar til at revidere logningsreglerne i samarbejde med telebranchen.

– For regeringen er det afgørende, at de nye regler holder sig inden for de rammer, som følger af dommen fra EU-Domstolen. Derudover skal politiet have de bedst mulige værktøjer til at bekæmpe alvorlig kriminalitet og terror, siger Søren Pape Poulsen.

ohl

Et forsikringsfællesskab
for dig, der ved,
at en tynd klient ikke
mangler sul på kroppen.

Runa Forsikring er et forsikringsfællesskab for udvalgte faggrupper, blandt andre it-professionelle, som er medlem af PROSA. Vi er ejet af vores medlemmer med alle de fordele, der følger med.

Vores mål er at sikre dig den lavest mulige pris og den højest mulige erstatning.

Tjener vi for meget på en forsikring, kommer det også dig til gode, enten ved at vi sænker priserne eller forbedrer dine forsikringer.

Derudover belønner vi dig årligt med en rabat på dine forsikringer, når du har været medlem i tre år.

Hvis du kan se meningen, så se, hvordan du bliver medlem.

Gå ind på runa.dk/blivmedlem eller ring til os på 33 95 76 82.

Vores forsikringer er gang på gang kåret Bedst i test af Forbrugerrådets magasin Tænk Penge.

Senest for vores indboforsikring.

Runa Forsikring – en del af LB Forsikring A/S,
CVR-nr. 16 50 08 36, Farvergade 17,
1463 København K

Runa Forsikring
En del af LB Forsikring

Dataetik tak

Dataetik er oppe i tiden. Regeringen satser på udvikling af etisk ansvarlig kunstig intelligens. Flere meningsdannere slår til lyd for et Dataetisk Råd. Udviklerne af Internet of Things (IoT) har formuleret etiske manifest. Og 3.000 forskere vil have stoppet udviklingen af dræberrobotter.

I dette nummer af Prosabladet ser vi nærmere på de etiske dilemmaer, der er på spil – både for de it-professionelle og for samfundet.

Omgang med data

KRÆVER ETISK FORSVARLIGHED

De etiske udfordringer, som digitaliseringen medfører, er ikke noget, den enkelte borger eller myndighed kan håndtere selv. Det kræver helt andre kræfter, siger professor i teknologi-etik Thomas Ploug.

Af Stine Nysten
[sny@prosa.dk]

Tilliden til, at vores mest personfølsomme data håndteres etisk forsvarligt af det offentlige, udfordres stort set på ugebasis. Eksempelvis er folkeskoleelevers data fra anonyme trivselsmålinger reelt blevet koblet sammen med hvert enkelt barns cpr-nummer og aldrig slettet. Nogle kommuner har endda systematisk brugt de indsamlede trivselsdata til at følge konkret op på de enkelte skolebørn.

– Væksten i anvendelse af data er uundgåelig, siger Thomas Ploug, professor i teknologi-etik og leder af Center for Anvendt Etik og Videnskabsfilosofi ved Aalborg Universitet.

Den slags data kan nemlig blandt andet bruges til at øge børns trivsel, alt sammen til gavn for samfundet. Men disse data om borgerne er private og følsomme, og brugen af dem kan skade oplysningernes ejermand, påpeger professoren.

– For mig at se er det et af de allerstørste etiske dilemmaer, vi står over for, siger han.

Individuelle skadevirkninger

Thomas Ploug mener, at de mange gevinster, der kan høstes gennem brug af persondata, bør måles op mod de etiske udfordringer, de giver for det enkelte individ. For bare bevidstheden om, at nogen kan kigge i de mest følsomme data, kan skabe ubehag, påpeger han, og det kan medføre stress og frygt. Og opdager man, at nogen rent faktisk har kigget i ens private oplysninger, kan det opleves som et overgreb.

– Følelsen af, at nogen har været inde på ens private områder, hvor de ikke burde have adgang, er ikke rar, og det kan påvirke livskvaliteten negativt, siger han.

Spredning af private data fra et register til et andet kan ifølge professoren også føre til stigmatisering.

– Vores opfattelse af andre ændrer sig, hvis vi får indsigt i deres personlige data. Hvad nu hvis dit barns lærer får adgang til dine sundhedsoplysninger, der afslører, at du har en seksuelt overført sygdom, spørger han.

Det kan også lede til selvstigmatisering.

– Hvis jeg ved, at mit barn er på en observationsliste i kommunen, hvor et af parametrene er mistrivsel i familien, kan jeg få en opfattelse af, at jeg er en dårlig forælder, og det har en negativ psykologisk effekt, som i værste fald kan føre til isolation, siger Thomas Ploug og peger også på negative effekter som marginalisering, diskrimination og eksklusion.

Det er heller ikke svært at forestille sig, at myndigheders mulighed for at kigge i borgernes private data kan føre til forsøg på social kontrol. Sundhedsvæsnets kunne finde på at lave særlige indsatser over for folk med et højt BMI, ligesom indsigt i sundhedsoplysninger kunne lokke forsikringsselskaber til at inddele solidariteten mellem kunderne i lag ved at lade præmierne være afhængige af, hvor 'gode' data kunderne havde.

– Man skal som databehandler tænke meget nøje over, hvordan man gør det. Måden, man indsamler, opbevarer og bruger data på, er bestemt ikke ligegyldig. Effekterne af mistænkeliggørelse kan for det enkelte individ være voldsomme, siger Thomas Ploug.

Svækket tillid

I foråret offentliggjorde revisions- og rådgivningsvirksomheden PwC et såkaldt tillidsbarometer, der konkluderede, at "tilliden er udfordret i et digitaliseret samfund under hastig forandring".

Barometeret er baseret på udsagn fra over 1.500 danskere. Og mens danskernes tillid til hinanden lå på indeks >>

“En ansvarlig brug af data kræver overvejelser og debat om, hvornår de potentielt samfundsgavnige effekter vejer tungere end hensynet til borgeren og omvendt”

Thomas Ploug, professor i teknologi-etik og leder af Center for Anvendt Etik og Videnskabsfilosofi ved Aalborg Universitet

71, hvor 100 var fuld tillid, så var befolkningens tillid til det offentlige databehandling på indeks 61.

– Tillid handler om forventninger. Data skal kun bruges til det, jeg forventer, de bruges til. Vi forventer naturligvis også en høj grad af beskyttelse af vores personlige data. Vi bliver skuffede, hvis de bruges forkert, eller der sker en brist, siger Thomas Ploug og fortsætter:

– Og så forventer vi at blive medinddraget. Der er masser af steder, hvor vores data lagres, uden vi skal give samtykke. Det kan underminere tilliden, at man ikke ved hvilke oplysninger, der gemmes om en. Ligesom det skaber utryghed, at vi ikke kan vide os sikre på, at vi kan få slettet vores data.

Deltagerne i tillidsbarometeret skulle også vurdere, hvor vigtige en række udsagn var for deres tillid til det offentlige databehandling. De blev også spurgt om, hvor godt de så synes, at det offentlige klarer opgaven.

Tre udsagn scorede højt på vigtighed, men fik en lavere score på den faktiske udførelse. De tre var:

- At mine oplysninger kun opbevares så længe, det er nødvendigt, eller så længe, det er aftalt.
- At kun de rette brugere i offentlige myndigheder har adgang til mine oplysninger.
- At de offentlige myndigheder kun indsamler de oplysninger, der er nødvendige for at kunne servicere mig som borger.

PwC konkluderer da også, at tillidsbarometeret viser, at “der er et stort potentiale for det offentlige som det private erhvervsliv i at have en dialog med danskerne om opbevaringen af deres data”.

Dataetisk råd

Den dialog kunne meget passende tages i et dataetisk råd, mener Thomas Ploug.

– En ansvarlig brug af data kræver overvejelser og debat om, hvornår de potentielt samfundsgavnige effekter vejer tungere end hensynet til borgeren og omvendt, siger han.

Også en diskussion af, hvordan man mest hensigtsmæssigt indretter datastrukturen, burde tages i et dataetisk råd. Han peger på, at indsamlingen og anvendelsen af data i mange tilfælde er ufrivillig. I Danmark findes eksempelvis mere end 160 registre med personlige sundhedsoplysninger.

– Når man på den måde ikke giver mulighed for, at borgeren selv kan varetage sine interesser og beskytte sig mod skader, synes jeg, at det stiller særlige krav til en etisk vurdering af data på tværs af sektorer, kontekster og datatyper, siger Thomas Ploug, der har siddet i Etisk Råd i en årrække.

For ham er det helt afgørende, at tilliden genoprettes.

– Tillid er en helt central forudsætning for at få fat i de data, man gerne vil have. På baggrund af afsløringerne om trivselsmålingerne i skolerne er det jo kommet frem, at forældre nu instruerer deres børn i at svare forkert eller holder dem hjemme. Dermed mister man data eller får forkerte data. Det giver i det hele taget støj i ens datagrundlag, og så kan man jo ikke høste de gevinster, som man håbede på, siger Thomas Ploug.

Fem argumenter for et dataetisk råd

Anvendelsen af data:

- vil vokse i fremtiden
- kan skade borger og samfund
- er kompleks og uigennemskuelig
- er præget af forskelligartede interesser
- sker ofte ufrivilligt

Kilde: Thomas Ploug, professor i teknologi-etik.

PROSA går i luften med en ny og knivskarp podcast!

Er du træt af, at teknologi- og it-debatten føres af folk, som ikke kender faget? Savner du en seriøs formidling af tech-nyheder?

I PROSA lancerer vi en ny podcast med journalist, privacy-aktivist og teknologidebattør Anders Kjærulff ved roret.

Vi snakker med it-miljøet, sætter store teknologipolitiske emner til debat og foreholder politikerne og fagbevægelsen tidens store spørgsmål.

Hvis du har idéer til emner eller personer, vi skal interviewe, så skriv til ledelseskonsulent Jakob Ruggaard på jar@prosa.dk

Vi glæder os til at kickstarte en sej, seriøs og kritisk teknologipodcast med dig!

Lyt med på: <https://soundcloud.com/prosadanmark>

PROSA

Politisk flertal ønsker et DATAETISK RÅD

Et bredt flertal i Folketinget ønsker et dataetisk råd, som kan rådgive politikerne om de etiske dilemmaer ved ny teknologi og kunstig intelligens. Det viser en rundspørge, som Prosabladet har foretaget blandt partiernes it-ordførere.

Af Ole Hoff-Lundt
[ohl@prosa.dk]

Danmark skal være med helt fremme, når det gælder udviklingen af kunstig intelligens (AI). Sådan lød det fra forskningsminister Tommy Ahlers (V), da han i oktober præsenterede en plan om at bruge 300 millioner kroner næste år på forskning i digital udvikling og kunstig intelligens.

– Kunstig intelligens giver så mange muligheder for at gøre både offentlige serviceydelser og private virksomheder bedre og smartere, sagde Tommy Ahlers til Ritzau.

Men diskussionen om kunstig intelligens rejser automatisk spørgsmål om dataetik, og Tommy Ahlers understreger, at han ønsker at trække udviklingen af kunstig intelligens i en etisk ansvarlig retning.

– Vi skal insistere på at udvikle en dansk måde, hvor borgerne altid – når vi overlader beslutninger til en computer – kan få indsigt i, hvordan den beslutning blev truffet af computeren, siger ministeren.

Prosabladet har spurgt it-ordførerne fra samtlige partier i Folketinget om deres syn på dataetik og udviklingen af nye teknologier, og der tegner sig et bredt flertal for at oprette et dataetisk råd, der kan rådgive politikerne fremover.

Digital bæredygtighed

Alternativets it-ordfører, René Gade, deler ministerens tanker om, at dansk udviklede systemer skal sætte en høj etisk standard, som kan blive efterspurgt i udlandet.

– Digital bæredygtighed kan lyde lidt popsmart, men det er det, vi skal stile efter. Vi har muligheden for at gøre de offentlige it-systemer til en eksportsucces, hvis vi investerer massivt i høj kvalitet og et højt etisk niveau til vores natio-

nale systemer, som herefter kan efterspørges internationalt, siger René Gade til Prosabladet.

Siden foråret har partiet skubbet på for at etablere et dataetisk råd, og Alternativet har fremsat et beslutningsforslag, som skal behandles i Folketinget i efteråret. Partiet ønsker

generelt at prioritere it-politik langt højere end i dag, hvor der ikke findes et it-udvalg i Folketinget.

– Det er dybt bedrøveligt og efterhånden nærmest uansvarligt, idet vi ikke debatterer ambitioner og prioriteter på et ambitiøst og langsigtet niveau, men alene decentralt i udvalgene. Vi skal etablere et digitalt ministerium med en stærk minister. Skulle jeg købe aktier i to politiske områder – så investerede jeg 50/50 i grønt og digitalt, siger René Gade.

Jan Rytkjær Callesen fra Dansk Folkeparti er helt på bølgelængde:

– Der skal helt klart gøres noget i retning af et dataetisk råd, gerne med et it-ministerium. Vi politikere

skal naturligvis klædes på til at tage de vigtige beslutninger i fremtiden for vores data og de store it-løsninger, der vil komme i Danmark, siger han.

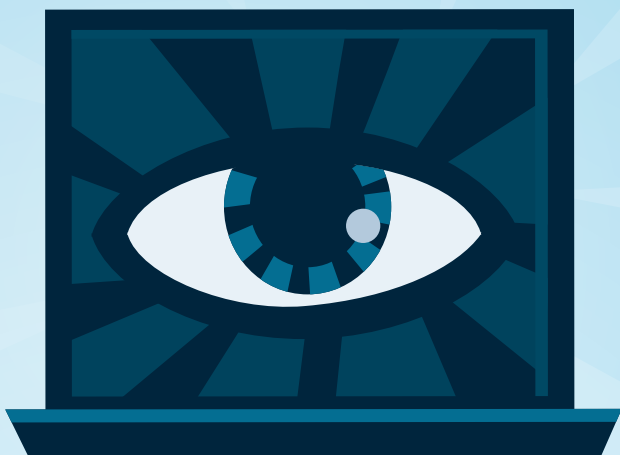
Socialdemokratiets it-ordfører, Karin Gaardsted, er også tilhænger af et dataetisk råd.

– Udviklingen går så hurtigt, at det er svært for politikerne at nå at få taget stilling og eventuelt lovgivet i tide. Vi har brug for et dataetisk råd til at problematisere og gennemskue konsekvenser af brug af it og programmer, siger Karin Gaardsted, der også mener, at tiden er moden til at etablere et it-udvalg i Folketinget.

– It og data har efterhånden så stor betydning for nærmest alle dele af vores politiske virke, at jeg ikke længere

“Det er på høje tid, at dataetik får mere vægt, hvis borgerne skal kunne have tillid til stat og kommuner”

Eva Flyvholm (Ø)

“Teknologien giver nye muligheder, men også nye dilemmaer”

Torsten Schack Pedersen (V)

vil afvise, at det er en idé, vi bør forfølge. Hvis målet er at få fremmet udnyttelsen af it til gavn for både det offentlige og det private område, samt at holde styr på dataetikken, undervisning af børn og fremme antallet af it-uddannede i Danmark, så er jeg med på, at vi tager det op, siger hun.

Nye muligheder og nye dilemmaer

Venstres it-ordfører, Torsten Schack Pedersen, er ikke umiddelbart fortalere for et it-udvalg, fordi han frygter, at alt ansvar for ny teknologi så vil blive placeret dér.

– It er ikke noget, som nogle andre blot skal tage sig af. Det skal vi alle, understreger Torsten Schack Pedersen, der til gengæld er åben for at etablere et dataetisk råd.

– Teknologien giver nye muligheder, men også nye dilemmaer. Et dataetisk råd kunne være et forum, hvor principielle spørgsmål kunne belyses. Omvendt skal vi som politikere ikke skubbe ansvaret væk fra os. Det er for mig et klart udgangspunkt, at man som borger får klar besked om, hvem der har adgang til hvilke data, siger Torsten Schack Pedersen.

I Enhedslisten hæfter it-ordfører Eva Flyvholm sig ved, at de offentlige myndigheder ligger inde med utroligt mange informationer om borgerne, og at der samtidig er store problemer med datasikkerhed og en stadig interesse for at overvåge borgerne gennem data. På den baggrund bakker hun helhjertet op om et dataetisk råd.

– Det er på høje tid, at dataetik får mere vægt, hvis borgerne skal kunne have tillid til stat og kommuner. Det vil være meget brugbart at få et dataetisk råd, men det må ikke udvande det politiske ansvar eller blive en syltekrukke, siger Eva Flyvholm.

Brug for en dataetisk vismand

For De Radikales it-ordfører, Ida Auken, er et dataetisk råd ikke nok. Som formand for SIRI-kommissionen har hun været med til at udforme 10 dataetiske punkter, som kræver særlig opmærksomhed, og et dataetisk råd må ifølge Ida Auken ikke blot blive et organ, "hvor der sidder fagfolk ude på sidelinjen".

– Jeg ser hellere, at vi laver en dataetisk vismandsfunktion. Vi har behov for et rådgivende organ, der ligner de økonomiske vismænd mere end et Etisk Råd. Det skal være en funktion, der er central for politiske beslutninger. Data er ved at blive et lige så vigtigt spørgsmål som økonomi, siger Ida Auken.

Hun peger på, at Danmark er et af verdens mest digitaliserede lande, og at data har stor betydning for retssikkerhe-

den, privatlivet og for magten, der "flytter fra et demokratisk rum over i et teknologiudviklernes rum".

Christina Egelund (LA) betegner et dataetisk råd som en rigtig god idé, fordi der generelt mangler viden på området.

– Et dataetisk råd kunne være en god løsning på det. Jeg har tidligere foreslået at oprette et it-ministerium, og så ligger et it-udvalg med særligt blik for dataetik i naturlig forlængelse, siger Christina Egelund, der i sit eget arbejde har opstillet nogle principper, som hun bruger til at vurdere nye politiske forslag på it-området.

– Et af principperne er, at private data tilhører den enkelte borger i så høj en grad, at det nærmest er at betragte som omfattet af den private ejendomsret, siger hun.

Flere muskler og større tænder

SF's it-ordfører, Lisbeth Bech Poulsen, pointerer, at dataetik for hende handler om at sætte mennesket højere end kommercielle eller statslige interesser, og hun har selv foreslået et dataetisk råd.

– Etisk Råd er lovgivningsmæssigt bundet til kun at se på sundhedsområdet, og der er så mange andre områder i dag, der bør belyses. Vi bør også se på, om vi skal have et registertilsyn og/eller flere muskler til Datatilsynet, siger Lisbeth Bech Poulsen, der også har foreslået Folketingets formand at nedsætte et tværgående it-udvalg, der kan dække hele spektret af fagudvalg i Folketinget.

Den brede opbakning til at skabe et dataetisk råd vækker glæde i PROSA, men formand Niels Bertelsen understreger vigtigheden af, at et kommende råd får muskler og kan stille krav til politikerne.

– Det er et stort skridt fremad, men det er afgørende, at rådet ikke bliver tandløst. Rådet skal være uafhængigt og skal selv kunne igangsætte debatter om dataetiske spørgsmål og involveres ved udviklingen af nye systemer, siger Niels Bertelsen.

8 spørgsmål til it-ordførerne

Prosabladet har stillet otte spørgsmål om dataetik til alle Folketingets it-ordførere. Læs deres svar i fuld længde på prosa.dk/nyheder

It-professionelle møder

MORALSKE OG ETISKE DILEMMAER

Sløset datasikkerhed og tvivlsomme internetforbundne produkter har fået udviklere af Internet of Things (IoT) til at trække i bremsen og kræve at få et etisk aspekt ind i deres arbejde, viser ny forskning fra IT-Universitetet.

Af Stine Nysten
[sny@prosa.dk]

– Vejen til helvede er som bekendt brolagt med gode intentioner.

Sådan beskriver Irina Shklovski, lektor på IT-Universitetet, den udvikling, der er sket inden for IoT-området.

– Det er gået op for de mennesker, der designer og udvikler Internet of Things-produkter, at teknologien ikke er neutral eller uskyldig. De har indset, at de er meddelagtige, og at de beslutninger, de træffer, påvirker vores allesamens fremtid, siger hun.

Irina Shklovski leder et stort forskningsprojekt ved navn VIRT-EU, der skal undersøge, hvordan europæiske it-udviklere kan hjælpes til at bygge produkter, der overholder etiske retningslinjer. Et projekt, som EU har støttet med 15 millioner kroner, fordi Internet of Things-miljøet rummer et enormt økonomisk potentiale. En EU-rapport fra 2015 estimerede, at det europæiske IoT-marked i 2020 vil have en værdi af over 1.000 milliarder euro. Men denne meget hypede teknologi er ifølge lektoren også meget umoden.

– Og nu begynder den at vise sine svagheder og de omkostninger, der følger med udviklingen, siger Irina Shklovski.

Der er tale om en industri, der i ét væk kobler det ene fysiske produkt efter det andet til internettet. En industri, der blandt andet har budt på en internetopkoblet Barbie-dukke,

der nemt kunne hackes og derved gjorde det muligt at udspionere de børn, der legede med dukken, eller aflytte hjemmet.

– Mange virksomheder kaster sig ud i at udvikle internetforbundne produkter uden at have særlig ekspertise inden for det felt. Men at forbinde hardware med software rejser en række etiske problematikker. For de store datamængder, som IoT-enheder indsamler, gør brugerne sårbare over for overvågning og uønsket brug af personlige oplysninger, siger Irina Shklovski.

Dystre manifeste

Problemerne med de internetforbundne produkter er bestemt ikke gået hen over hovederne på de folk, der designer og udvikler dem. For det med at tage en fysisk ting – et ur, en kaffemaskine eller en Barbie-dukke – og koble den op til internettet har efterladt et spor af sløset datasikkerhed og tvivlsomme produkter. Det har resulteret i en stigning i antallet af de såkaldte etiske manifeste i IoT-miljøet inden for de seneste par år.

– Et manifest er ikke bare noget, man skriver for sjov. Det er en erklæring. Når man sætter sig ned og skriver et manifest, så har man noget på hjerte. Det er en opfordring til forandring, siger Irina Shklovski.

Sammen med sine kollegaer har hun i forbindelse med VIRT-EU analyseret 28 sådanne IoT-manifeste.

– Det er en dyster og nærmest dommedagsagtig stemning, der præger manifesterne. På trods af troen på, at IoT-teknologien har positive aspekter, så er der en angst for, at 'vi måske ikke byggede det, vi troede, vi gjorde'. Der er en meget intens fornemmelse af, at der skal ske forandringer nu, ellers ser fremtiden meget dystert ud, siger hun.

IoT-folkene bag manifesterne ønsker først og fremmest at få placeret et ansvar for privacy og sikkerhed i produkterne.

– De vil meget gerne flytte samtalen om IoT væk fra, hvad teknologien kan, til hvem der egentlig har ansvaret for pro-

EU forsker i etik

Forskningsprojektet VIRT-EU (Values and Ethics in Innovation for Responsible Technology in Europe) er finansieret af EU's Horizon2020-program.

Se meget mere på: <https://virteuproject.eu/>

dukterne og for konsekvenserne af de beslutninger, der er truffet i udviklingen af dem, siger Irina Shklovski.

Software møder hardware

En af de helt store udfordringer er at forstå, hvilket produkt man egentlig har med at gøre.

– Når vi som forbrugere køber en lampe eller en elkedel, opfatter vi det som et stykke hardware – et færdigt produceret produkt, der kan holde i mange år. Men hele fidusen med et IoT-produkt er, at der er indlejret software i hardwaren. Og et softwareprodukt udvikles aldrig helt færdigt. Tankegangen bag er jo, at man lancerer noget, der så inden for en overskuelig periode skal opdateres eksempelvis på grund af bugs. Hvordan skal man dog designe etisk for-svarlige IoT-enheder, spørger Irina Shklovski.

Samtidig pointerer hun, at der ikke er penge i hardware. Det er softwaren, der skaber værdien – nemlig de indsamlede data. Og udviklerne kan ikke bare gemme sig bag forbrugeren. I øjeblikket kan man risikere helt uvidende at blive en del af en IoT-enheds datasæt ved bare at gå ind i det rum, enheden står i.

– Konklusionen på de mange manifeste er, at vi står ved et vendepunkt. Det, der designes og udvikles, skal kunne forstås af alle – ikke kun de it-professionelle. Og så skal det være etisk forsvarligt. Derfor skal der også ligge moralske beslutninger bag designet, fastslår Irina Shklovski.

Etik ind i designet

En slående ting ved manifesterne er ifølge lektoren, at forfatterne faktisk ikke ved, hvordan de vender udviklingen.

– Manifesterne stiller spørgsmål som: Hvordan gør vi det her forskelligt fra det, vi har gjort før? Skal der mere teknologi til, eller skal vi gøre det på en helt ny måde? Det er den samtale, der skal føres, og den skal helt ind i produktets prototype, siger hun.

Desværre er mange it-folk ikke klædt på til sådan en diskussion, fordi etik indtil nu ikke har været prioriteret højt på it-uddannelserne, påpeger Irina Shklovski.

– It-professionelle er først og fremmest mennesker, som gerne vil arbejde med teknologi. Men på grund af udviklingen ender de med at skulle forholde sig til nogle temmelig voldsomme moralske og etiske dilemmaer, som de slet ikke er trænet til at håndtere, siger hun.

“Det er en dystert og nærmest dommedagsagtig stemning, der præger manifesteme”

Irina Shklovski, lektor på IT-Universitetet

Ny ITU-rector: Stort behov for etisk it

Martin Zachariasen er netop tiltrådt som ny rektor på IT-Universitetet. Han siger i et tiltrædelsesinterview til Magisterbladet, at ITU's kandidater fremover skal uddannes endnu bedre i etik.

“Fra et samfundsperspektiv er den største udfordring for os de mere uheldige sider af digitaliseringen. Ting som ukritisk anvendelse af kunstig intelligens og krænkelse af privatlivets fred”, siger han og fortsætter: “It-specialister bør være etisk bevidste. Vi kan sammenligne det lidt med atomfysik. Når der kommer en ny teknologi, så er der både gode og dårlige sider ved den. Og det skal vores kandidater kunne manøvrere i og håndtere”.

Spørgsmålet er da også, om det er helt rimeligt at lægge de etiske overvejelser over på den enkelte designers eller udviklers skuldre og gøre ham eller hende ansvarlig for at gennemtænke alle fremtidige konsekvenser af deres design.

Guidelines skal udvikles

VIRT-EU's mål er netop at udarbejde guidelines og værktøjer, der gør etiske overvejelser om for eksempel indsamling af personlige data til en integreret del af designprocessen for IoT-produkter. Irina Shklovski kan også sagtens se en fordel i at udforme et etisk kodeks for it-folk, som man blandt andet kender det fra lægefaget.

– Alt, der kan give anledning til at tale om etik og it, er i min bog positivt. For det er en samtale, vi – og ikke mindst de it-professionelle selv – simpelthen skal tage, siger hun.

Brugerpanelet:

Hvis vi gør det alt for let at misbruge, er vi

MEDSKYLDIGE

Langt de fleste it-professionelle mener, at de har en særlig etisk forpligtelse til at sikre, at den teknologi, de udvikler og bruger, ikke tjener udemokratiske eller andre skadelige formål.

Af Stine Nysten
[sny@prosa.dk]

“With great power comes great responsibility”.

Vendingen er kendt fra Spiderman, men i dette tilfælde bruges den af en brugerpanelsdeltager for at understrege, at it-professionelle har et etisk ansvar for det, de er med til at udvikle.

Et overvældende flertal af panelet er enig i udsagnet fra den kendte Marvel-tegneserie.

“Som udvikler bør man holde sig for god til at lave systemer, som bryder de etiske retningslinjer, vores samfund er bygget op omkring”, skriver en deltager, mens en anden understreger: “Vi har et etisk ansvar. Måske ikke for at udvikle teknologien, men for at sikre, at den ikke misbruges eller kompromitterer noget. Vi kan ikke tage det fulde ansvar for brugen, men hvis vi gør det alt for let at misbruge, er vi medskyldige”.

En it-professionel påpeger, at “it ofte danner et abstraktionslag mellem et menneskes beslutninger og udførelsen af dem”, og det efterlader udvikleren med en særlig forpligtelse. “Ofte forstår brugerne ikke konsekvenserne af de programmer, de bruger, og derfor skal producenter tage ansvar”, mener en anden. En tredje henviser til det faktum, at “brugeren meget ofte ikke kan fravælge de teknologier og løsninger, der bruges ude i samfundet, og derfor må udvikleren eller rettere sagt opdragsgiver være ansvarlig”.

“Det er os som udviklere, der har (eller bør have) evnen til at overskue de komplekse konsekvenser af det, vi laver. Vi kan ikke bare lukke øjnene for muligt misbrug og så ellers indkassere pengene”, konkluderer en fjerde.

Personligt ansvar

Man kan heller ikke gemme sig bag bruger, kunde eller arbejdsgiver. “Man kan ikke fralægge sig ansvar, bare fordi man parerer ordrer”, noterer en, mens en anden mener, at “man har vel pligt til at sige fra, hvis noget af det, man laver, kan have større konsekvenser for samfund og fællesskab af negativ karakter”.

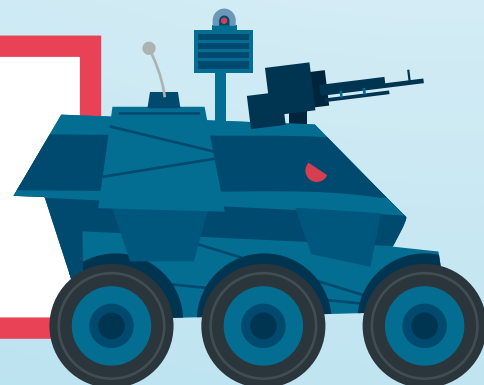
I sidste ende er det den enkelte it-mand eller -kvinde, der selv må trække grænsen.

“Handlinger har konsekvenser, og det, at en anden har bedt dig bidrage til noget, du ikke mener er etisk forsvarligt, fritager dig ikke for ansvaret for konsekvenserne af dine handlinger. Enten tager du ansvar for dit bidrag, eller også vælger du ikke at bidrage, hvilket igen kan have andre konsekvenser (eksempelvis behov for nyt job)”, skriver en deltager og fortsætter: “Jeg mener dog, at de personer, der vælger at bruge et værktøj eller våben, har laaaaaangt større ansvar end dem, der udvikler det”.

Prosabladets brugerpanel

Brugerpanelet er Prosabladets forum for erfaringsdeling om it-aktuelle emner. Brugerpanelets hovedformål er at afdække holdninger og tilføre indsigt. Brugerpanelet må ikke forveksles med meningsmålinger og postulerer ikke at være repræsentativt.

Tilmeld dig brugerpanelet og få dine meninger hørt på brugerpanel@prosa.dk

“Etik er ikke noget, man bare kan fravælge, fordi man er taget på arbejde”

Panelet mener da også, at man desuden har et etisk ansvar for, hvordan man bruger den teknologi, der stilles til rådighed på arbejdspladsen.

“Etik er ikke noget, man bare kan fravælge, fordi man er taget på arbejde”, lyder et svar, mens en anden skriver: “Vi er også en del af virksomheden og kan ikke bare være ligeglade med forhold, som stiller andre ringere, eller hvor vi selv ‘bringes i fare’ ved at kunne blive udstillet”.

Som en tredje formulerer det: “Alle værktøjer kan bruges på flere måder. Etisk forsvarligt og uetisk. Tag en økse. Formålet er at fælde træer og hugge brænde. Den kan også slå ihjel. Det er brugerens ansvar at vælge”.

Arbejdspladsen bør dog opstille nogle rammer, mener flere. “Man må forvente, at arbejdspladsen har et etisk kodeks for, hvordan de værktøjer, man stiller til rådighed for medarbejderne, bruges. Man forventer vel heller ikke, at man på en byggearbejdsplads lader medarbejderne bruge sømpistolen som skydevåben?”

Etiske rammer

Brugerpanelet afslører, at der rundt om på de danske it-arbejdspladser en gang imellem diskuteres etik. Men som en paneldeltager fortæller, så “taber argumentet meget ofte til at gøre ting nemmere eller billigere, mangel på interesse/viden, mangel på alternativer og begejstring for mulighederne”.

Derfor kan flere it-folk kan godt se fidusen i at oprette et it-etisk råd, “et uvildigt råd ville kunne støtte politikere og embedsværk, når nye love skal skrives og gammel ændres”. Det er vigtigt, mener en deltager, fordi “det bliver mere og mere nødvendigt i den teknologiske udvikling. Der er både it-etiske dilemmaer og hacker/sikkerhedsmæssige udfordringer, som man bør kunne have styr på fra overordnet side – meget gerne i form af et it-etisk råd”. Som en tredje påpeger: “Det er meget vigtigt med et råd. Etik er svært at overskue og overskygges af det, man kan opnå (mindre kriminalitet, flere indtægter, bedre kontrol med alt, simple arbejds gange ...) Etikken er oppe imod meget stærke kræfter”.

Men selv om idéen om et it-etisk råd kan være god, fordi “politikere ikke har tilstrækkelig indsigt til at kunne forstå problematikkerne, så kræver det dog, at vi også får nogle politikere, der er kloge nok til at lytte til den slags råd”, lyder det fra en deltager, mens en anden skeptiker siger: “Politikerne gør alligevel, hvad der passer dem”. En tredje deltager mener, at “en central instans til at definere

etikken vil risikere at blive offer for politisk korrekthed og populisme”.

Risiko for anarki

Og så er vi tilbage ved det personlige etiske ansvar. “Som udvikler bør man ikke udvikle systemer, der bryder med de demokratiske spilleregler, der er i vores samfund. Som bruger bør man ikke anmode en udvikler om at lave systemer, der alene har det formål at bryde med de demokratiske spilleregler. Desværre vil der nok altid være nogle, som er klar til at udvikle systemer, der bryder vores regler, ligesom der nok altid vil findes folk, som leder efter teknologi, som bryder med reglerne”, opsummerer en deltager, mens en anden it-professionel trækker perspektiverne sådan her op: “Hvis udvikleren (udviklerfirmaet) bevidst undlader at informere om alt, hvad de bruger brugerens input til, svigter udvikleren sit ansvar. Hvis brugeren ikke sætter sig ind i, hvad det værktøj/program, de bruger, gemmer om dem og bruges til, svigter brugeren sit ansvar. Hvis udvikleren undlader at informere, og brugeren ikke sætter sig ind i det, så har vi anarki”.

Der er en grænse

Mange it-folk har en grænse, de ikke vil krydse, når det kommer til enten at udvikle eller anvende ny it. Her kommer en række svar fra brugerpanelets deltagere:

- Jeg vil ikke arbejde med noget, der slår folk ihjel eller kan bruges til undertrykkelse.
- Jeg vil ikke udvikle teknologi, der gør ting, som jeg ikke ville gøre manuelt, fordi de var uetiske.
- Jeg vil kæmpe imod unødigt logning og overvågning.
- Jeg vil ikke være med til, at vital viden gemmes væk fra offentligheden.
- Jeg vil ikke arbejde med systemer, der bruges til hvidvask af penge og skatteunddragelse eller systemer med miljøskadeligt formål a la Volkswagens fusk med dieselemmissioner.
- Jeg vil ikke være med til at bryde loven eller lyve for nogen. Og hvis der er en risiko for misbrug, der har alvorlige konsekvenser, skal de nævnes og tages stilling til.

Kampen mød DRÆBERROBOTTER SPIDSER TIL

Mens tech-græsrodder, organisationer og EU-parlamentarikere kæmper for et forbud mod dræberrobotter, så blokerer en lille håndfuld lande for en FN-traktat. Men det er sidste chance, hvis verden vil stoppe udviklingen af autonome dødbringende våben, advarer internationale forskere. Danmarks holdning er uklar.

Af Dan Mygind, freelancejournalist
[prosabladet@prosa.dk]

Den første dræberrobot, som selv træffer afgørelser om at anvende dødbringende kraft, er formentlig allerede klar i et militærlaboratorium i USA, Kina, Israel eller Rusland. Om det er en Terminator-style dræberrobot, en autonom selvflyvende drone med ammunition eller måske endda en sværm af bevæbnede mini-droner, ved vi ikke, men sandsynligheden for, at der eksisterer et fuldautomatiseret våbensystem, er stor.

Udviklingen er gået stærkt, og allerede i 2015 underskrev flere end 3.000 forskere i kunstig intelligens og robotteknologi et åbent brev til verdenssamfundet, hvor de advarede mod dræberrobotter og opfordrede til at indføre et globalt forbud.

“Teknologien til kunstig intelligens (AI) har nået et punkt, hvor anvendelse af sådanne systemer (autonome, dødbringende våben, red.) er mulig inden for nogle år, ikke årtier, og der står meget på spil: Autonome våben beskrives som den tredje revolution i krigsførelse efter krudt og atomvå-

ben”, skrev AI-forskerne, der havde set fremtiden i koden og ønskede at forbyde anvendelsen dræberrobotter.

Men der eksisterer fortsat ikke noget forbud imod dødbringende autonome våben. Langtfra.

Det er noget, den globale koordinator for Campaign to Stop Killer Robots, Mary Wareham, ved alt for godt. Som koordinator for en koalition af 85 organisationer deltog Mary Wareham i det seneste topmøde mellem landene i Group of Governmental Experts (GGE) on Lethal Autonomous Weapons System (LAWS), der i FN-regi forsøger at nå frem til en aftale om, hvordan det internationale samfund skal forholde sig til

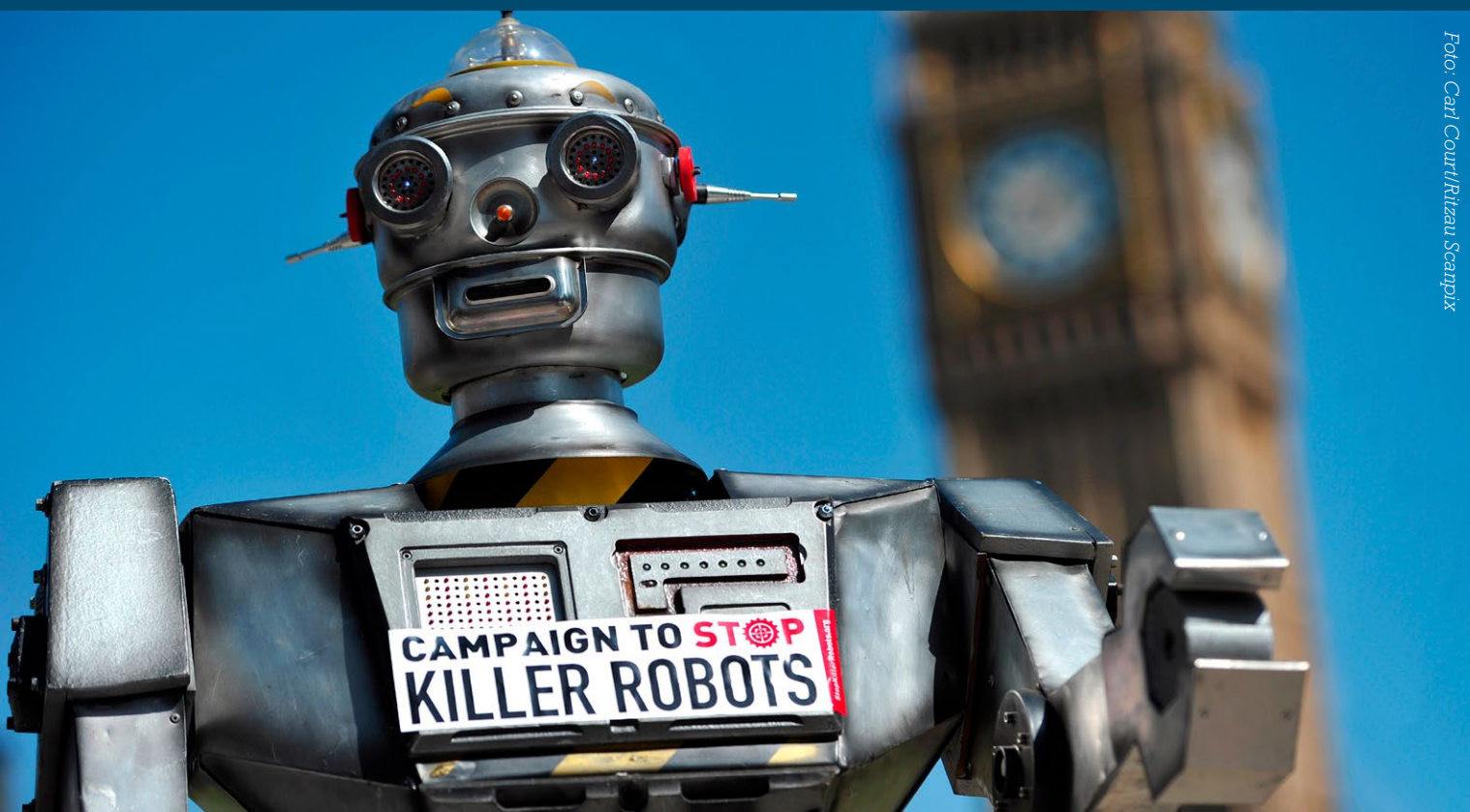
autonome våben. Udbyttet af mødet var langtfra, hvad hun havde forventet.

– Jeg var frustreret. Med så meget på spil og så store forventninger var det en skuffelse, siger Mary Wareham til Prosabladet.

På mødet, der fandt sted den 27.-31. august i Genève, ske-

“Vi har ikke meget tid tilbage. Når denne Pandoras æske er åbnet, vil den blive svær at lukke igen”

Åbent brev fra 116 stiftere af ledende firmaer indenfor AI og robotteknologi

Organisationen Campaign to Stop Killer Robots blev stiftet i London i 2013 med det erklærede mål om at få et internationalt forbud mod udviklingen af såkaldte dræberrobotter.

te der ikke nogen afgørende udvikling mod en international traktat, på trods af at det langtfra var det første møde om dræberrobotter i FN-regi.

Initiativet til at starte en dialog om anvendelsen af dræberrobotter blev taget tilbage i 2014, men ifølge forskeren Leonard van Rompaey, som var med til at forberede det første FN-møde, bliver processen trukket i langdrag, fordi en håndfuld lande ikke er interesseret i en international traktat.

– Mange af de stater, som allerede er i gang med at udvikle autonome våben, vildleder og forhæler bevidst dialogen om en international traktat, siger Leonard van Rompaey, der nu er i gang med en ph.d.-afhandling på Københavns Universitet om, hvordan autonome våbensystemer passer ind i international humanitær lovgivning.

En håndfuld lande blokerer

Mary Wareham er enig i kritikken.

– Det, der frustrerede os mest ved mødet, er, at majoritetens vilje bliver blokeret af en håndfuld lande, som har investeret heftigt i våbensystemer, der bliver mere og mere autonome. Flertallet af de deltagende 80 lande anbefaler en egentlig traktatforhandling, men Israel, Sydkorea, USA, Rusland, Storbritannien og Australien er imod, selvom Australien ikke selv investerer i våbensystemerne, forklarer Mary Wareham.

Kina overraskede på mødet i Geneve ved at argumentere for et forbud mod anvendelse af dræberrobotter, men kineserne ønsker stadig mulighed for udvikling og produktion af autonome våbensystemer, hvilket ifølge Mary Wareham langtfra er nok.

– Et delvist forbud virker ikke. Udvikling, produktion og brug skal forbydes, siger hun.

Lande med autonome våbensystemer

Ifølge en rapport fra det anerkendte svenske fredsforskningsinstitut SIPRI havde 12 lande for et år siden tilsammen 130 forskellige våbensystemer, der automatisk identificerer potentielle mål. Ingen af de undersøgte systemer tager selv beslutning om, hvorvidt de identificerede mål skal bombes eller nedskydes, men systemernes information om potentielle mål indgår som input til mennesker, der tager liv og død-beslutninger. Det fører nogle gange til, at uskyldige mennesker dræbes.

>>

Campaign to Stop Killer Robots

Den internationale kampagne mod dræberrobotter blev etableret i 2013 og har de to store menneskerettighedsorganisationer Amnesty International og Human Rights Watch som bannerførere i samarbejde med blandt andre Harvard Law School og 83 andre organisationer.

Læs mere på stopkillerrobots.org

Læs det åbne brev fra de 3.000 AI-forskere her: futureoflife.org/open-letter-autonomous-weapons/

– Ved angreb med droner anvendes softwaresystemer med AI, der analyserer data og måske identificerer en terrorleder. Der findes måske også en forbindelse mellem terrorlederen og en anden person, men vedkommende er blot en taxachauffør. Det er noget, som sker aktuelt ved droneangreb i Yemen, siger Leonard van Rompaey.

De autonome våbensystemer udvikler sig hastigt i takt med udviklingen inden for AI og machine learning, og USA har erklæret autonome våben som en hjørnesteen i moderniseringen af det amerikanske militær. Eksempelvis forventer det amerikanske flyvevåben at reducere antallet af drone-operatører og menneskelige analytikere med 5.000 ansatte i løbet af de næste ti år. Det bliver gjort ved at give ubemandede droner "mere autonomi og flere data fra sensorer på platforme rundt om i verden", som det hedder i en artikel fra 20. september i år på det amerikanske militær-website military.com.

Ligesom USA er lande som Rusland og Kina også i fuld gang med forskning og udvikling af autonome våbensystemer. En international traktat er derfor i mere end én forstand livsnødvendig for et civiliseret verdenssamfund, mener fortalere for et forbud mod dræberbotter. Men mens teknologien er i hastig udvikling, foregår den internationale

diplomatisk proces mod en dræberrobot-traktat i et langt mere adstadigt tempo.

Skuffelse over Danmark

The Campaign to Stop Killer Robots havde håbet, at Danmark ville arbejde for et forbud, men det er ikke tilfældet.

– Danmark har ikke en national politik på området. Når vi taler med de danske diplomater, siger de, at de ikke har tid og folk til at se på det. De har 18 folk plus en tech-ambassadør til at arbejde med teknologi, men de har altså ikke tid til at have en holdning til en teknologi som dræberbotter, lyder det bebrejdende fra Mary Wareham.

Det tyder på, at hun har ret. Da Prosabladet stiller Udenrigsministeriet spørgsmålet, om Danmark støtter et forbud mod dræberbotter, lyder det undvigende, skriftlige svar:

"Danmark har deltaget i ekspertgruppemøderne i april og august i Ge-

neve og lægger sammen med EU vægt på bl.a. nødvendigheden af, at den potentielle udvikling og brug af sådanne våbensystemer lever op til international humanitær folkeret og menneskerettighederne".

Svaret fra Udenrigsministeriet kom, efter at

“Vi er oppe imod formidable våbeninteresser. Det handler ikke kun om militær brug. Det er potentielt også autonome systemer til politiarbejde og ved grænsekontrol”

Mary Wareham, global koordinator for Campaign to Stop Killer Robots

Mary Wareham, der er global koordinator i Campaign to Stop Killer Robots, har deltaget i en lang række FN-møder om dødbringende, autonome våbensystemer (LAWS). Her i 2014 i Geneve. Foto: Mark Henley/Ritzau Scanpix

To dronepilote på en flybase i Tucson, Arizona, styrer en ubemandet Predator-drone over Afghanistan. Dronen er bevæbnet med Hellfire missiler, som piloterne kan affyre mod mål på landjorden. Foto: Jim Wilson/Ritzau Scanpix

EU-Parlamentet med overvældende flertal i starten af september vedtog en resolution, der opfordrer EU-Kommissionen og EU-medlemslandene til at arbejde for et forbud.

Google afbryder Pentagon-samarbejde

Der mangler da heller ikke opfordringer til at få en international traktat om dræberbotter på plads. Specielt er forskere inden for AI og robotteknologi aktive. Det åbne brev til verdenssamfundet fra de 3.000 forskere i 2015, hvor de advarer mod udviklingen af dødbringende autonome våben, blev fulgt af et andet åbent brev 21. august 2017, hvor 116 stiftere af ledende firmaer inden for AI og robotteknologi indtrængende opfordrer FN til at komme i gang med arbejdet med udarbejdelsen af en international traktat:

“Når de (dødbringende autonome våben, red.) er udviklet, vil de gøre det muligt at udkæmpe væbnede konflikter i en størrelsesorden aldrig nogen sinde set før, og hurtigere end noget menneske kan forstå. De kan blive terrorvåben, våben som despoter og terrorister anvender mod uskyldige befolkninger, og våben, som kan hackes til at opføre sig på uønskede måder. Vi har ikke meget tid tilbage. Når denne Pandoras æske er åbnet, vil den blive svært at lukke igen”.

Trods den indtrængende tone har det ikke været nok til at overbevise alle landes regeringer. Så havde 4.000 Google-ansatte mere held med at skrive et åbent brev i år til Googles CEO, Sundar Pichai, hvori de opfordrede ham til at afbryde samarbejdet med Pentagon om et AI-overvågningssystem, der automatisk kan identificere og spore køretøjer samt andre objekter.

I begyndelsen af juni meldte Google ud, at virksomheden ikke ville forny sin kontrakt med Pentagon om projektet, og den 7. juni offentliggjorde Sundar Pichai et sæt principper om, hvordan Google vil anvende AI fremover. Her hedder det blandt andet: “Vi udvikler ikke AI til våbenbrug”.

Tech-arbejdernes samvittighed

– Det har haft en stor effekt, at Google afbrød samarbejdet med Pentagon om autonome droner, siger Mary Wareham, der på vegne af Campaign to Stop Killer Robots inviterede repræsentanter fra Tech Workers Coalition i Californien med til mødet i Geneve i august. Her fortalte en Google-udvikler blandt andet om protesten mod Pentagon-samarbejdet.

– Den slags græsrodsarbejde er essentielt, siger Mary Wareham og fortsætter:

– Sig fra. Forvent ikke at andre gør det

Hun advarer dog samtidig mod alene at forlade sig på tech-arbejdernes samvittighed og firmaers eventuelle etiske principper.

– Det er fint, at firmaer skriver etiske principper, men lovgivning er også nødvendig. International lov er, hvad folk vil følge. Ikke alle de etiske principper, siger Mary Wareham.

I september i år meddelte det amerikanske militærs forskningsenhed, DARPA, at organisationen over de næste fem år vil investere to milliarder dollar i AI-teknologi. For mange virksomheder, der arbejder med kunstig intelligens, vil den pengepulje måske veje tungere end etiske overvejelser. Midlerne er ikke kun øremærket autonome våbensystemer, men, som det hedder i DARPA's beskrivelse af det såkaldte AI Next-program:

“Det vil bemyndige ubemandede systemer til at udføre missionskritiske operationer med en stor grad af autonomi”.

The Campaign to Stop Killer Robots er godt klar over, at græsrodderne er oppe imod voldsomme kræfter, når de forsøger at sætte en kæp i hjulet på udviklingen af dræberbotter.

– Vi er oppe imod formidable våbeninteresser. Det handler ikke kun om militær brug. Det er potentielt også autonome systemer til politiarbejde og ved grænsekontrol, siger Mary Wareham.

Forbud – ikke regulering

Nogle forskere og akademikere argumenterer for, at autonome våbensystemer udstyret med avanceret AI kan give en mere “ren” krig, hvor eksempelvis antallet af civile krigs ofre minimeres. Men Mary Wareham køber ikke det argument:

– Vis mig fakta, der understøtter det. Der er en lille håndfuld akademikere, der tror på det, men vi har tusindvis af AI-forskere og stiftere af tech-firmaer, der støtter os. Hvis du ser på historien, blev det samme sagt om kemiske våben og landminer.

Hun tror heller ikke på idéen om en regulering af autonome våbensystemer.

– En regulering vil – i modsætning til et forbud – legitimere anvendelsen af autonome våben. Vi ønsker at stigmatisere dræberbotter med et forbud. Alle kan forstå og implementere et forbud. Det er langt sværere at implementere et sæt komplicerede regler, der tillader bestemte anvendelser, men ikke andre, siger Mary Wareham.

Næste møde i FN-regi bliver holdt engang i løbet af 2019. Den endelige dato er endnu ikke fastlagt. Imens fortsætter forskningen, udviklingen og produktionen af autonome våbensystemer for fuld kraft.

Intelligente robotsværme

Det amerikanske militærs forskningsenhed, DARPA, er i gang med at udvikle intelligente robot-sværme via programmet OFFensive Swarm-Enabled Tactics (OFFSET).

“Sværme bestående af op mod 250 små ubemandede flysystemer og/eller små ubemandede landbaserede systemer til at udføre diverse missioner i komplekse bymiljøer”, som det hedder på projektets hjemmeside www.darpa.mil/program/offensive-swarm-enabled-tactics

DATAEKSPERTER

i teknologisk modangreb

En gruppe arkitekter og it-eksperter omsætter data, video og billeder fra krige og konflikter til avancerede 3D-modeller, der søger at finde sandheden bag staters overgreb mod civilbefolkningen. Mød Forensic Architecture, der udfordrer magthavernes version af historien.

Af Ole Hoff-Lund

[ohl@prosa.dk]

Foto: Baz Ratner/Ritzau Scanpix

Klichéen kalder næsten på at blive hevet op af skuffen: I krig er sandheden det første offer. Hvad enten det er den amerikanske ledede koalitions luftangreb mod Islamisk Stat i Irak, Israels bombardementer af Gaza, droneangreb i Pakistan eller præsident Assads brug af kemiske våben i Syrien, så bliver fakta om eksempelvis civile ofre ofte gemt af vejen bag et massivt slør af misinformation.

Men i takt med at stater opruster teknologisk og anvender avancerede våbensystemer og ubemandede droner til at gennemføre angreb, så har menneskerettighedsgrupper, forskere og computereksperter investeret i et modsvar, som kan stille selv samme stater til regnskab for krigsforbrydelser.

Kampen om sandheden udgår i disse år fra det uafhængige forskningscenter Forensic Architecture, der hører til ved det anerkendte Goldsmith-institut under University of London. Her har den israelske arkitekt Eyal Weizman opbygget en researchgruppe bestående af arkitekter, computereksperter, spiludviklere, forskere, filmfolk og journalister, der i fællesskab graver data og information op fra konflikternes epicenter. Data, som kan bruges til at bygge avancerede 3D-modeller, der kan bekræfte eller afvise bestemte scenarier.

– Stater bruger i stigende grad teknologien til at styrke deres kontrol med befolkningen. Mange steder sker det med dødelig magtanvendelse, som staterne helst ikke vil indrømme. Vores mål er at indsamle alle de elektroniske fodspor fra eksempelvis militære operationer og sætte dem ind i 3D-modeller, animationer og interaktive kort, så det danner et troværdigt billede af, hvad der rent faktisk er foregået. Dermed er vi ofte i stand til at tilbagevise de officielle forklaringer, siger Lachie Kermode, der er softwareudvikler og researcher ved Forensic Architecture.

Med arkitektur og moderne teknologi som de centrale omdrejningspunkter bliver resultaterne af Forensic Architecture's arbejde i dag anvendt i retssager, rapporter og kampen for retfærdighed over hele verden.

Data kommer blandt andet fra øjenvidner, der har filmet et angreb fra en række forskellige positioner, samt fra metadata på mobiltelefoner, vind- og vejrforhold, røgskyer fra bomberne og bygningernes udseende før og efter et angreb. Dermed kan Forensic Architecture skabe en rekonstruktion af begivenhederne uden nødvendigvis selv at være til stede på landjorden – hvilket eksempelvis var umuligt efter et israelsk angreb på byen Rafah i Gaza i 2014.

Kriminalteknisk modangreb

Forensic Architecture betegner arbejdsmetoden som et "kriminalteknisk modsvar", og de enkelte undersøgelser kan ofte vare et helt år, før resultatet publiceres – typisk akkompagneret af skarpe reaktioner fra de stater, der bliver udstillet i rapporterne.

– Det er vi meget opmærksomme på, og derfor tager vi også alle de forbehold, vi kan, og vi ser altid på sagen fra flere sider. Vores dokumentation skal være uangribelig, siger Lachie Kermode.

I øjeblikket er han tilkøbt et projekt, der skal undersøge den påståede russiske militære tilstedeværelse i det østlige Ukraine. Til det formål indsamler han så mange billeder og videooptagelser som muligt på nettet ud fra nogle stramme etiske guidelines, som Forensic Architecture arbejder med.

Red building

–Jeg søger efter nogle meget specifikke informationer, som kræver, at jeg gennemtrawler nettet på en etisk forsvarlig måde. Til det formål bygger jeg et system, som ved hjælp af machine learning kan skabe billedgenkendelse, der automatisk kan indsamle mere relevant materiale, forklarer Lachie Kermode.

Brand i tekstilfabrikken

Mange af projekterne, som Forensic Architecture bliver involveret i, handler om krig og ødelæggelse. Typisk bliver de kontaktet af organisationer, medier, advokatfirmaer eller domstole, som ønsker hjælp til at komme i dybden med undersøgelser af konkrete begivenheder. Men Forensic Architecture blev også tilkaldt, da tekstilfabrikken Ali Enterprises i 2012 brændte ned i Pakistan, og 259 arbejdere omkom, fordi de ikke kunne komme ud ad de blokerede nødudgange og vinduer.

I første omgang rejste de pårørende en erstatningssag i Pakistan, men senere blev sagen også rejst i Tyskland, fordi fabrikken producerede tøj til det tyske lavprisselskab KIK. I den forbindelse indgik European Center for Constitutional and Human Rights et samarbejde med Forensic Architecture om at afdække tragedien ved hjælp af computersimulationer.

På baggrund af satellitbilleder, fotografier af fabrikken før og efter branden, simulationer af røg og menneskemængder samt tegninger og vidneudsagn fra de overlevende konstruerede eksperterne i Forensic Architecture en præcis 3D-gengivelse, der analyserer bygningskonstruktionerne og viser, hvordan ild og røg bredte sig hastigt op igennem etagerne og trappeskakten, som var den eneste flugtvej.

– Vores analyser viser, at virksomheden brød loven og ikke havde styr på brandsikkerheden. På den baggrund holder vi ejerne ansvarlige for bygningens mangelfulde indretning og dårlige vedligeholdelse, som var skyld i de 259 arbejderes død, fastslår Forensic Architecture i sin rapport, der bliver anvendt som bevis i retssagen i Tyskland.

Fagligheder spiller sammen

Lachie Kermode er uddannet i computervidenskab på Princeton University i USA, men da han fik mulighed for at bru-

ge sine evner i praksis hos Forensic Architecture, var han ikke et sekund i tvivl.

– Det er et unikt projekt. Vi er bygget på open source, som er helt afgørende for at lave vores research, og der bliver lavet virkelig meget solidt arbejde her, siger Lachie Kermode.

Han forklarer, at han og kollegaerne ofte arbejder i måndsvis med ekstremt dataintensivt materiale, og at det giver en næsten euforisk følelse, når alle de forskellige fagligheder spiller sammen.

– Vi tager alle de data, vi kan komme i nærheden af, og gennemgår dem minutløst med hver vores ekspertise. Derefter føder vi det ind i vores computermodeller og skaber en rekonstruktion bid for bid. Det er en enormt kompleks og tidskrævende operation, men det er også enormt tilfredsstillende, når vi tager teknologiens værktøjer og vender dem mod magthaverne selv, siger Lachie Kermode.

Disse værktøjer bruger Forensic Architecture

Researcherne hos Forensic Architecture anvender en stribe forskellige programmeringssprog og frameworks, når de håndterer store mængder data og omsætter dem til 3D-modeller. Typisk benytter de React/Redux-applikationer med Three.js til større frontends, men de har også enkelte frontends i Vue. Almindelig JavaScript bruges til løsninger, der ikke skal skalere.

– Vi foretrækker at skrive vores backend-infrastruktur med microservice-arkitektur. Her bruger vi en kombination af Python, Golang og Node. Vi har også nogle mere traditionelle MVC-applikationer i Django. Python har vist sig at være det mest pålidelige sprog til vores arbejde, fordi det er fleksibelt og derfor passer perfekt til midlertidige servere og scripts, som strækker sig hen over en hel undersøgelse, siger Lachie Kermode.

Forensic Architecture har 17 ansatte – halvdelen arkitekter – og er støttet af fonde som European Research Council og Oak Foundation.

Læs mere på www.forensic-architecture.org

Et it-liv under solen i

BARCELONA

Som it-specialist har man gode muligheder for at rejse ud i verden og arbejde, men man risikerer at blive hængende. Det skete for brødrene David og Jakob Givoni, der nu bor fast i Barcelona med familie og børn.

Af Daniel Brøns, freelancejournalist
[prosabladet@prosa.dk]
Foto: Daniel Brøns

Sikke en fyraften. Der er gratis fadøl og vin i baren, udsigt over Barcelona og søde kolleger i sofaerne. En typisk torsdag aften i it-virksomheden Vendo slutter med samvær på tagterrassen, hvor den danske PHP-udvikler Jakob Givoni altid plejer at indfinde sig. Atmosfæren er lige så venlig og uformel, som stemningen er det til daglig, og Jakob Givoni kunne ikke ønske sig et bedre job.

Snakken om bordene handler ikke kun om privatlivet, men også om alle de projekter, som de er i gang med i virksomheden, fortæller Jakob Givoni, der arbejder på systemer til håndtering af kreditkortbetalinger – et følsomt segment, der kræver stor driftsstabilitet.

– Vi fokuserer på at udvikle det mest sikre system i verden, så lige nu er vi i gang med at flytte hele vores platform væk fra vores egne fysiske servere, der står i et datacenter i Amsterdam. De skal over på Amazon Web Services, så al vores drift i fremtiden kommer til at foregå virtuelt i skyen, siger it-udvikleren, der synes, at det er en god ledelsesmæssig beslutning at flytte infrastrukturen.

Ikke fordi de kommer til at spare store summer i forhold til i dag, men fordi virksomheden får større fleksibilitet.

– Vores services får automatisk tildelt ekstra ressourcer, når der er stort pres, og så får vi adgang til en ekstremt høj grad af sikkerhed, som det ellers koster store ressourcer at opretholde på egne servere, siger han.

Medindflydelse og sparring

Jakob Givoni er uddannet lærer og forlod Danmark for 14 år siden. I første omgang bare for at søge eventyret i den pulserende storby, hvor hans bror David et par år tidligere havde bosat sig for at arbejde som programmør under lidt

varmere himmelstrøg. I begyndelsen satsede han på at spille guitar på barer rundt om i Barcelona, men da hans danske musikmakker flyttede fra byen, måtte han finde på noget andet.

Umiddelbart tænkte han ikke, at der fandtes et lærerjob til ham, fordi hans catalanske og spanske stadig var for dårligt. Men efter en periode med forskellige småjobs – blandt andet som telefonsupporter – kom redningen fra hans bror, der kendte til en ledig stilling som PHP-programmør.

– Jeg har ikke nogen it-uddannelse, men jeg havde lidt PHP-erfaring fra drift af en hjemmeside på den skole, som jeg var ansat på i Danmark. Men jeg fik jobbet, og jeg tror, at det lykkedes, fordi de kendte David og tænkte, at den ene Givoni nok var lige så god som den anden, siger Jakob Givoni, der nu arbejder for den amerikanske virksomhed, der har givet ham indsigt i en række forskellige teknologier.

– Det er helt fantastisk, så åbne de har været for medarbejderudvikling. I dag har jeg fået et helt unikt indblik i, hvordan man arbejder med microservices og systemintegration på et højt niveau, som er meget efterspurgt i hele verden. Jeg har også fået stor viden om databasearbejde, da vi både arbejder med traditionelle relationsdatabaser og moderne big data-databaser, fortæller Jakob, der derudover også har fået stor viden om arbejdet på Linux-servere.

Dygtiggør sig hjemme

Men at nå så langt kræver en høj grad af selvstændighed og lyst til at lære, forklarer Jakob Givoni. På hans arbejdsplads ser arbejdsgiveren helst, at de ansatte arbejder hjemme, hvor de har ro til at koncentrere sig og bliver gode til at samarbejde via nettet.

“Når man som selvstændig sidder i flere år og bygger sit livsværk, så er det noget af en mental udfordring at invitere andre ind”

David Givoni

– Og det fungerer rent faktisk, for man kan komme meget langt med Skype og Google Hangouts, og jeg er alligevel i tæt kontakt med mine kolleger hver dag, siger programøren, der typisk efteruddanner sig online via udbyderen Udemy.com.

Arbejdsformen tillader ham at bruge mere tid sammen med sin spanske hustru, Helene, og deres to børn, Tim og Viggo, der er syv og fem år.

– Hernede arbejder de fleste 40 timer om ugen, og da de fleste virksomheder holder et par timers siesta, kan klokken nemt blive 19 eller 20, inden man vender hjem. Den hverdagsrytme er ikke så attraktiv, siger Jakob Givoni.

Økonomisk går det også fint for familien. En programør i Spanien tjener typisk 30-40.000 euro om året, og med to indtægter i husstanden rækker det fint til et lille hus med bil i forstaden.

Håber på den store gevinst

Mens Jakob Givoni har valgt at satse på en tilværelse som fastansat, er situationen en helt anden for hans bror David, som vi møder i hans moderne treværelseslejlighed i centrum af Barcelona, hvor han har altan, adgang til pool og kort vej til kontoret i sin egen virksomhed Lumin Creative.

På kontoret sidder han sammen med to programmører, der udvikler systemer til videndeling og kundesupport. Det har kostet ti års hårdt arbejde at bringe virksomheden frem til et stabilt stadie, hvor det er lykkedes at få virksomheder som VMware, General Mills og Adobe ind som kunder. Hver måned kommer flere kunder til, og David håber nu, at han er kommet tættere på målet om at få den helt store gevinst og kunne hæve en høj løn som forretningsdrivende.

– Hvis jeg tæller min løn op i de seneste ti år, så

har jeg nok tjent mindre end Jakob, men jeg har haft min frihed, og jeg synes, at det er ekstremt motiverende at arbejde på mit eget projekt, siger David Givoni, der ligesom sin bror elsker det nørdede arbejde og selv sætter sig ind i alting uden den store efteruddannelse.

– Man er nødt til at blive meget allround teknisk set, fordi der jo ikke er mulighed for at uddelegere til andre. Jeg har haft for lidt tid til formel uddannelse, så jeg tager udfordringerne i rækkefølge og søger viden og hjælp online. Jeg skal jo være ekspert i alt fra styring og vedligeholdelse af databaser og webservere over SEO og sikkerhedskrav til backend- og frontend-programmering. Selv Photoshop har jeg sat mig ind i, siger David Givoni.

Han har hele tiden tilstræbt at udvikle et så enkelt setup som muligt baseret på standardløsninger og uden at bruge en alt for avanceret teknologi.

– Vi har bygget en backend i en almindelig MSSQL-database, og programmeringen sker i C# MVC. For en lille virksomhed som vores har Microsoft-miljøet den fordel, at det hele er meget integreret og nemt at sætte op. Det er nemt at sætte sig ind i og praktisk at samarbejde omkring, siger David Givoni.

Den største udfordring har været at udvide virksomheden, da han efter et par år var ved at bukke under for arbejdspresset.

– Når man som selvstændig sidder i flere år og bygger sit livsværk, så er det noget af en mental udfordring at invitere andre ind. Men efterhånden fik jeg prøvet at arbejde sammen med forskellige freelancere og fandt ud af, at det >>

“Med den stramme danske udlændingepolitik er det heller ikke sikkert, at jeg overhovedet kunne få kæresten med, hvis jeg ville hjem”

David Givoni

vigtigste er at arbejde sammen med nogen, der er erfarne og dygtige. Så i dag har jeg ikke den samme blokering som tidligere, siger David Givoni, der også har haft det held, at han i et iværksættermiljø fandt en partner, der har uddannelse i markedsføring.

Dansk arbejdskultur

For David Givoni er det utroligt vigtigt at drive en virksomhed, hvor den danske arbejdskultur er den dominerende. Han har haft lidt diskussioner med sin partner, der ikke er helt tryk ved den involverende medarbejderkultur, som vi kender fra Danmark.

– Jeg begyndte jo min karriere som fastansat i andre virksomheder, så jeg er ret sikker på, at det er sjovere at arbejde for Lumin Creative end de fleste andre steder, siger han.

Ved ankomsten til Barcelona blev han ansat i en nystartet it-virksomhed, hvor han skulle programmere en konkurrent til Netflix. Det handlede om mange timers programmering i asp.net hver dag. Samme programmeringssprog brugte han i sit næste job, hvor han skulle udvikle et system til registrering af husdyr i de spanske landbrug.

– Det var egentlig nogle gode opgaver, men jeg savnede indflydelse og frihed til at arbejde på min egen måde, og jeg tror, at man som arbejdsgiver får meget mere igen, når man tør give den frihed, siger David Givoni, der oplever sine programmører som meget engagerede og ansvarfulde.

– Det er superfedt, for nogle gange har jeg andre ting at se til, og så overtager de bare, fordi de føler et ansvar. Jeg tror, at det er gevinsten ved at give indflydelse og lytte, siger David Givoni.

Gode velfærdsydelser

Med en indkomstskat på mellem 25 og 30 procent kunne man måske tro, at der ikke er råd til så mange gratis velfærdsydelser som i Danmark. Men det oplever David og Jakob Givoni ikke så meget i deres hverdag.

David har været gift et par gange og har to børn. Han er godt tilfreds med den offentlige skole, der tager imod børn fra treårsalderen. Jakob har i stedet sat sine børn i en særlig privatskole, hvor der er stor fokus på, at børns læring skal bygges på børnenes nysgerrighed frem

“Jeg har ikke nogen it-uddannelse, men jeg havde lidt PHP-erfaring fra drift af en hjemmeside på den skole, som jeg var ansat på i Danmark”

Jakob Givoni

På Vendos tagterrasse mødes de ansatte hver torsdag, hvor der er fri vin og fadøl. Jacob Givoni tilstræber at arbejde på kontoret om torsdagen og tager altid den vigtige sociale aften med.

David har været gift et par gange. Lige nu er han kæreste med Careen, der også er tilflytter – fra Cameroun.

for traditionel skolegang. Gymnasier er også gratis, mens videregående uddannelser på for eksempel universitetet koster omkring 15.000 kroner om året.

Derudover oplever de også et rigtigt godt sundhedssystem, som David har haft stor brug for, fordi han i sit tidligere ægteskab har fået en søn med en sjælden genetisk udviklingsfejl.

– Al ekspertise er blevet sat på sagen, og vi får tilbudt et utal af behandlinger og undersøgelser. Det er tydeligt, at de har den rette ekspertise, og man kan også mærke, at sygehusvæsenet har det nødvendige overskud, siger David Givoni.

Men han understreger, at der ikke er meget at hente, hvis man skulle blive arbejdsløs, idet ydelser som eksempelvis kontanthjælp og bolig sikring slet ikke er noget, der normalt gives i Spanien, hvor familien forventes at støtte op i krisetider.

Bureaukrati irriterer

Det er dog ikke alt i Spanien, der imponerer. Hverken David eller Jacob Givoni er imponerede over politikerne i landet, som ifølge medierne er noget mere korrupte og nepotistiske end i Danmark. Og så er de irriterede over landets tunge bureaukrati. Da emnet bringes på banen på tagterrassen hos Vendo, kan både cataloniere og udenlandske medarbejdere bekræfte problemet. Jakob Givoni fortæller:

– I sidste uge skulle jeg omregistrere min bil, og det ordner jeg jo bare med NemID i Danmark. Her skulle jeg have fat i fem forskellige personer, inden jeg fandt ud af, hvad jeg skulle gøre. Ofte har bureaukraterne forskellige meninger om, hvordan det foregår, og tillader du dig at blive vred, så smækker de bare røret på, siger it-udvikleren, der dog ikke vil lade det ødelægge hans glæde ved at bo til Spanien.

– Jeg har fået et godt liv hernede, og selv om det mere er hverdag end ferieparadis for os, så glæder jeg mig over, at vejret er meget bedre end

i Danmark. Og så er det jo fantastisk, at jeg på 20 minutter kan køre til en flot sandstrand med dejligt varmt badevand, siger Jakob Givoni.

Masser af arbejde

At flytte hjem til Danmark er ikke noget, Jakob Givoni har planer om foreløbig:

– Man skal ikke udelukke muligheden for at flytte til et andet land på et tidspunkt, og for os it-udviklere kan det jo lige så godt blive Danmark som Australien. Men mine børn er født hernede, og min hustru og hendes familie er blevet en del af det daglige netværk, som vi nødigt vil undvære, siger han.

David er enig:

– Jeg har jo min virksomhed, min kæreste og mine børn hernede, så det er ikke noget, jeg overvejer længere. Jeg tænker, at jeg kommer til at blive boende, og med den stramme danske udlændingepolitik er det heller ikke sikkert, at jeg overhovedet kunne få kæresten med, hvis jeg ville hjem, siger han.

Fakta om it-arbejde i Barcelona

- Skatteprocent: Cirka 25-30 procent.
- Husleje: En normal treværelseslejlighed koster cirka 1.000 euro plus forbrug.
- Arbejdstid: 40 timer – typisk fra kl. 9 til 19 med to timers siesta fra kl. 14 til 16.
- Ferie: 4,6 uger om året.
- Løn: 30-40.000 euro om året.
- Arbejdssprog: Engelsk fungerer som arbejdssprog i it-branchen, men det er godt at lære spansk.

BRUD PÅ TAVSHEDS- PLIGT

er en dyr fornøjelse

Ny lov om forretningshemmeligheder erstatter de hidtidige regler i markedsføringsloven om beskyttelse af fortrolige oplysninger i et ansættelsesforhold. Det kan have stor betydning for dig som lønmodtager.

Af Ole Hoff-Lund
[ohl@prosa.dk]
Illustration: Lars Refn

Der er god grund til at tage dig i agt, inden du plaprer ud med fortrolige oplysninger om din arbejdsgiver. Med en ny lov om forretningshemmeligheder har virksomhederne fået et modsvar til de persondataregler, der gælder for os alle som fysiske personer. Som noget nyt indeholder loven en afgrænsning af, hvad der er en forretningshemmelighed, men den rummer også bestemmelser, der potentielt gør det langt dyrere for dig, hvis du videregiver fortrolige oplysninger om din arbejdsgiver.

– Ifølge den nye lov har du tavshedspligt over for din arbejdsgiver. Det betyder, at du ikke må viderebringe eller udnytte forretningshemmeligheder om din arbejdsgiver. Det gælder både, mens du er ansat, og efter du er fratrukket. Hvis du overtræder loven, kan du risikere at blive bortvist eller at skulle betale erstatning og godtgørelse til din tidligere arbejdsgiver samt straf, forklarer Signe Walther-Rasmussen, der er juridisk sagsbehandler i PROSA.

Definition på forretningshemmelighed

I nogle af de kontrakter, som PROSA får til gennemsyn, bliver brud på tavshedspligten yderligere sanktioneret med en såkaldt konventionalbod, der muligvis skal betales ud over godtgørelse og erstatning.

– Alt i alt kan det blive en rimelig dyr fornøjelse, hvis du bryder din tavshedspligt og videregiver fortrolig viden om din arbejdsgiver, siger Signe Walther-Rasmussen.

For at din viden om arbejdsgiveren kan betegnes som en forretningshemmelighed, skal den leve op til tre betingelser. Oplysningerne skal være:

- Hemmelige
- Have en handelsværdi
- Være underkastet rimelige hemmeligholdelsesforanstaltninger

Forretningshemmeligheder er særlig viden om din arbejdsgiver, som ikke er alment tilgængelig for andre, der ikke er ansat i virksomheden. Specielt viden om følgende forhold betragtes som forretningshemmeligheder:

- Økonomiske forhold
- Kundeforhold og kundeliste
- Leverandørforhold
- Strategiske planer
- Tekniske tegninger
- Priskalkulationer

Derimod er almindeligt branchekendskab eller alment tilgængelig viden ikke en forretningshemmelighed.

– Og selv om loven lægger op til, at det kun er viden, som foreligger i fysisk form, der er beskyttet, så er udgangspunktet, at også mundtlige forretningshemmeligheder er omfattet, siger Signe Walther-Rasmussen.

Hjem Is-bilernes rute er viden

Hvis din konkrete viden om virksomheden har en betydning for arbejdsgiverens konkurrenceevne og markedsposition, så har den også en handelsværdi.

– Derudover gælder det gamle ordsprog, om at tid er penge, også i denne sammenhæng. Hvis viden kræver tid

“Det kan blive en rimelig dyr fornøjelse, hvis du bryder din tavshedspligt og videregiver fortrolig viden om din arbejdsgiver”

Signe Walther-Rasmussen,
juridisk sagsbehandler i PROSA

og investering, så vil det være beskyttet viden, siger PROSAs juridiske sagsbehandler.

Men selv om den konkrete viden kan stykkes sammen på anden vis, så kan den stadig godt være omfattet af beskyttelsen af forretningshemmeligheder – hvis det sparer en masse tid og penge. Signe Walther-Rasmussen henviser til en dom fra 2012, hvor Hjem Is-bilerne fik rettens ord for, at deres køreplaner var en forretningshemmelighed, selvom enhver kan følge efter en isbil og notere rute og tidspunkt. Retten fastslog, at Hjem Is netop havde brugt tid og penge på at udvikle og tilpasse ruterne.

Brug din sunde fornuft

Som noget nyt skal din arbejdsgiver have foretaget nogle foranstaltninger for at hemmeligholde sine fortrolige oplysninger.

– Desværre indeholder loven ikke en nærmere konkretisering af, hvad det betyder. I de enkelte tilfælde vil det derfor bero på en konkret vurdering, om din arbejdsgiver har opfyldt sin forpligtelse, siger Signe Walther-Rasmussen.

Hemmelighedsforanstaltningerne betyder dog ikke, at alle informationer skal være krypterede for at være beskyttede. Viden, der for eksempel kun er kendt af en begrænset kreds af ansatte, vil også være beskyttet. Hvis din arbejdsgiver har fremhævet over for dig i din kontrakt eller i personalehåndbogen, at de betragter en given oplysning som fortrolig, så vil det også kunne betragtes som en hemmelighedsforanstaltning, siger hun.

– Generelt er det PROSAs anbefaling, at du bruger din sunde fornuft, inden du videregiver en oplysning om din arbejdsgiver, der ikke er alment kendt, siger Signe Walther-Rasmussen.

Få udbytte af din viden

Den nye lov ændrer ikke på, at du som ansat fortsat kan bruge din almindelig brancheindsigt eller generelle erhvervs erfaring, når du skifter job. Der sker heller ikke ændringer i dine grundlæggende rettigheder som for eksempel ytringsfrihed.

Men hvis du medbringer oplysninger, der ikke er forretningshemmeligheder, fra en tidligere arbejdsgiver og ind i et nyt ansættelsesforhold, så kan det få betydning, hvis din nye arbejdsgiver begynder at videreudvikle på dem. Signe Walther-Rasmussen forklarer, at så snart din nye arbejdsgiver bygger videre på den viden, du har med i bagagen – og der investeres tid og penge i det – så vil det tage form af en forretningshemmelighed for den nye virksomhed.

– Det kan derfor være en god idé, at du ved jobskifte sikrer dig, at du også får noget ud af at medbringe en oplysning, siger Signe Walther-Rasmussen.

Hvad er en forretningshemmelighed?

Du kan lære alle de nye regler at kende, når Signe Walther-Rasmussen afholder kursus i lov om forretningshemmeligheder. Det sker den 20. november i PROSAs lokaler i København.

Læs mere på prosa.dk/arrangementer

JAPAN

vil støvsuge

Japan inviterer ikke færre end 200.000 indiske it-folk ind i landet for at afhjælpe den akutte mangel på it-arbejdskraft som følge af en aldrende befolkning. Men andre nationaliteter er også velkomne – ikke mindst danskere.

Af Asger Røjle, Tokyo, journalist
[prosabladet@prosa.dk]

Markedet for it-job er et af de mest internationaliserede jobmarkeder i Vesten, men udviklingen er gået endnu hurtigere i Asien. Japan har inden for det seneste år søsat et gigantisk program, der har det erklærede formål at tiltrække ikke færre end 200.000 professionelle og uddannede it-folk fra Indien.

Det hænger direkte sammen med, at Japan i disse år ser en meget stor arbejdskraftmangel i øjnene i de fleste sektorer på grund af landets skæve befolkningspyramide. Snart vil under halvdelen af alle japanere være i den normalt arbejdsdygtige alder, og derfor er der nu ved at gå hul på bylden med hensyn til målrettet at invitere udenlandsk arbejdskraft til landet for at rette op på denne arbejdskraftmangel.

Det stod lysende klart, da vicedirektør Shigeki Maeda for den japanske handelsorganisation JETRO (Japan External Trade Organization) i foråret var hovedtaler ved en stor japansk-indisk handelsmesse i Indien rettet mod indiske it-folk i Bangalore.

– Der er et akut behov for over 200.000 professionelle it-folk, og manglen vil sandsynligvis nå op på 800.000 i år

2030. Indien kan slå bro over det gab. Hvis en virksomhed i Japan har et akut behov for lad os sige 5.000 ingeniører på en gang, vil kun Indien være i stand til at komme os til undsætning, sagde Shigeki Maeda.

Opgør med stram indvandringspolitik

Paradoksalt nok har Japan officielt stadig en stram indvandringspolitik. Et gammelt dogme blandt de mere konservative politikere fra regeringspartiet LDP (Det Liberale-Demokratiske Parti) er, at det er en af Japans store styrker, at landet både sprogmæssigt og racemæssigt er så homogent.

Men reelt har Japans regering taget en historisk beslutning om at gå langt videre i sin indvandringspolitik end tidligere, og talen i Indien er helt på linje med denne nye politik. Det fortæller Toshihiro Menju, der er direktør i Japan Center for International Exchange og en anerkendt ekspert i japansk indvandringspolitik, til Prosabladet.

– Den japanske regering har i juni fremlagt en ny politik, hvor man accepterer ufaglærte arbejdere på bestemte vilkår, og i april 2019 vil en helt ny indvandringslov blive ført

INDIEN

for it-folk

ud i livet. Dette er i virkeligheden en politik, hvor man satser på øget indvandring, selv om den japanske regering på samme tid ikke officielt indrømmer, at Japan vil acceptere flere indvandrere, forklarer Toshihiro Menju.

Ifølge avisen Nikkei, der Japans svar på Dagbladet Børsen, arbejder der aktuelt 52.000 udlændinge for japanske it-firmaer i selve Japan, og Toshihiro Menju oplyser, at der gennem de seneste ti år har været en svag stigning i antallet af indiske it-arbejdere i Japan. Mange af dem er koncentreret i bydelen Kasai i det østlige Tokyo.

– Der har ikke været problemer mellem inderne og den lokale japanske befolkning, og ingen har noget imod de indiske indvandrere – i kontrast til kinesiske indvandrere, hvor situationen nogle gange har været meget sensitiv, forklarer han.

Danskere er velkomne

Den erfaring har fået JETRO, som er en del af det japanske regeringsapparat, til at satse helhjertet på at få flere indere til landet. Det bekræfter Yusuke Mori fra JETRO's Düsseldorf-kontor over for Prosabladet.

– Den japanske regering tager mange forskellige initiativ

ver. At tiltrække højt kvalificeret professionel arbejdskraft til Japan er en mulighed, og den japanske regering har allerede påbegyndt skridt i retning af lempelse af visa-krav for disse fagfolk, siger Yusuke Mori.

Han skynder sig at tilføje, at programmet på længere sigt ikke kun retter sig mod indere, men mod alle folkeslag. Danskere er meget velkomne, understreger han.

“Der er et akut behov for over 200.000 professionelle it-folk”

Shigeki Maeda, vicedirektør for Japan External Trade Organization

Den indiske kampagne har tankevækkende nok næsten ikke været omtalt og debatteret i de hjemlige japanske medier. I den udstrækning aviserne overhovedet har skrevet om det, har artiklerne handlet om bestræbelserne på i bredere forstand at tiltrække udlændinge til det japanske it-arbejdsmarked – og man har ikke nævnt det høje antal, som fremgår af den indiske pressedækning af forårets konference.

Omvendt har nogle ihærdige blogskrivere på den mere grumsede del af det japansk-sprogede internet fået

øjne på de indiske artikler, og her er der rasende advarsler mod at slippe så mange indere ind i landet. Indere er jo kendt for voldtægt og sexchikane, hedder det, og >>

hvis man endelig skulle slippe dem ind, skal de ifølge en vred blogger med dæknavnet 'Maskeadel' frivilligt lade sig kastrere og ikke have lov til at arbejde i samme rum som kvinder og unge mænd.

Den ideelle partner

Japan er på mange områder slet ikke så højteknologisk, som landet ofte fremstilles. I mange sektorer, både offentlige og private, er man først i disse år ved at opbygge en it-infrastruktur, der svarer til den, der for længst er opbygget i andre udviklede industrilande. Men de japanske universiteter producerer slet ikke uddannede it-folk nok til at udføre denne opgave. De årgange, der kommer ud af universiteterne, er meget små og vil blive ved med at være det i de næste årtier.

– Der er mangel på velkvalificerede og uddannede it-folk til at øge japanske virksomheders konkurrencedygtighed, særligt inden for biomedicin, finans, serviceindustri og landbrug. Indien vil være den ideelle partner for Japan i denne proces, sagde JETRO's Shigeki Maeda i sin tale ved forårets store fremstød i Bangalore, som efter planen følges op med deciderede jobmesser for indiske it-folk i oktober og december 2018.

Feberredning for Indien

Hvis de indiske ansøgere lever op til bestemte kvalifikationer og krav, udregnet efter et særligt pointsystem, vil Japan reducere papirarbejdet ved indvandringen og give dem hurtigere arbejdstilladelse. Hvis alt går godt, vil man også åbne mulighed for, at de kan få permanent opholdstilladelse allerede efter et års arbejde i Japan. For alle andre udlændinge har dette ellers i årevis været en meget omstændelig proces på fem år eller mere.

Den japanske invitation er ikke så lidt af en feberredning for Indien, hvor indiske it-firmaer har fyret titusinder under de senere års krise i branchen. Den amerikanske regering har lagt låg på yderligere visa til indiske it-folk, og Indien

har derfor ikke kunnet eksportere så mange it-folk til Vesten som tidligere og er ved at få en pukkel.

Eksperten Toshihiro Menju venter på den baggrund at se en klar stigning i antallet af indiske it-folk i Japan i de kommende år, men han tror ikke på en eksplosion i antallet – og slet ikke 200.000.

– Problemerne ligger på den indiske side. Det er et stort spørgsmål, om så mange ønsker at flytte til Japan, når japanske virksomheder ikke kan tilbyde så attraktive lønninger, som de kunne tidligere, og hvor der er en meget vanskelig sprogbarriere, som skal overvindes, forklarer han.

To forskellige folk

JAPAN (2017)

0-14 år: 12,84 procent
 15-24 år: 9,64 procent
 25-54 år: 37,5 procent
 55-64 år: 12,15 procent
 65 år og over: 27,87 procent

INDIEN (2017)

0-14 år: 27,34 procent
 15-24 år: 17,9 procent
 25-54 år: 41,08 procent
 55-64 år: 7,45 procent
 65 år og over: 6,24 procent

Kilde: CIA World Factbook

LÆSERBREV

EN REPLIK OMKRING 3. PARTS SMÅKAGER

Af Thomas Kølle, PROSA/Øst
 [thomas.kolle@gmail.com]

Det var med stor glæde jeg læste formandens Synspunkt i Prosabladets oktobernummer. Titlen var "Pas på de bekvemme digitale løsninger", og holdningen var klar: Opsamling af data skal være under vores egen kontrol, og Prosa er bannerfører for at vise vejen.

Som udvikler ved jeg, det er svært at kæmpe imod de nemme løsninger, så det at PROSA bruger Mamoto i stedet for det lidt nemmere Google Analytics, viser vejen for, hvordan vi kan kæmpe imod 3. parts cookies.

Efter så at have gennemlæst bladet kommer jeg til

kurserne. Skinnende på side 38 kan man "Få forretningskritisk indsigt", det er et kursus i Google Analytics. Øv. Det undrer mig ikke, at PROSA udbyder det, for jeg er helt sikker på, det er ønsket af en masse medlemmer, men det sætter stadig formandens ord i perspektiv. På mange måder kæmper vi en kamp, vi ikke kan overbevise hinanden om både i ord og handling. Jeg opfordrer PROSA til næste gang at holde et kursus i noget, der gør det samme, men uden 3. parts cookies.

Få et
supergavekort
på 200 kr.
- SMS "tele-it"
til 1245

Forudsætter at du modtager et
uforpligtende tilbud på din
bilforsikring.
Alm. SMS takst

Billigere bilforsikring til alle jer i tele- og it-branchen

Hos GF Tele IT får du bilforsikring - med overskud til dig

GF Tele og IT er en forsikringsklub eksklusivt for alle jer i Tele- og it-branchen. Vi er en del af GF Forsikring, og hvert år gør vi regnskabet op, hvorefter vi deler overskuddet med alle vore kunder – det kalder vi overskud til hinanden.

- Du får overskuddet tilbage på alle dine forsikringer i form af billigere forsikringer året efter – også hvis du har haft en skade.
- Gode dækninger til fornuftige priser og hurtig sagsbehandling.
- GF har nogle af landets mest tilfredse kunder.
- Du får større rabat jo flere forsikringer du samler hos os.

**Vores kunder har i gennemsnit fået 23%
af deres bilpræmie tilbage over de sidste 10 år**

*Overskud
til hinanden*

GF Tele IT · Strandvejen 59 · 2100 København Ø · Tlf. 86 10 36 00 · gfteleit.dk

GF Tele IT tilbyder forsikringer via GF Forsikring a/s, som er et dansk forsikringselskab omfattet af Garantifonden for skadesforsikringselskaber.

Dagpenge ved FERIE- LUKNING

mellem jul og nytår

Hvis din arbejdsplads lukker ned mellem jul og nytår, og du har brugt alle dine feriepenge, kan du i visse tilfælde få dagpenge i stedet.

Af Vivian Andersen, a-kasseleder
[via@prosa.dk]

Holder din arbejdsplads kollektivt ferielukket mellem jul og nytår, så har du under særlige betingelser mulighed for at få dagpenge for de hverdage, du ellers ville have fået løn fra din arbejdsgiver – altså hvis arbejdspladsen ikke var lukket ned. Det vil i givet fald ikke være et krav, at du tilmelder dig jobcentret.

Følgende betingelser skal være opfyldt:

- Du skal være forhindret i at arbejde, fordi arbejdspladsen har kollektiv ferielukning.
- Du skal have afholdt al din optjente ferie fra arbejdsgiver og dage med feriedagpenge.
- Du skal kunne sende dokumentation på ferielukningen.
- Du skal opfylde de øvrige betingelser for at kunne få dagpenge (herunder et indtægtskrav eller arbejdskrav - og søge arbejde).
- Du skal opfylde retten til supplerende dagpenge.
- Og du skal være ledig i mindst 14,80 timer i den måned, hvor du søger dagpenge. (Det vil sige, at hvis du har mere end 145,53 løntimer i december, kan vi ikke udbetale dagpenge).

Arbejdsophør ved sygdom

Attest AR275 er den attest, du skal bruge, hvis du selv siger dit arbejde op på grund af sygdom, hvor de helbredsmæssige problemer relaterer sig til det pågældende arbejde eller det fysiske arbejdsmiljø. Attesten kan ikke anvendes, hvis ophøret skyldes problemer med det psykiske arbejdsmiljø eller samarbejdsproblemer.

Den lægelige dokumentation bør foreligge på tidspunktet for et afslag på arbejde eller opsigelsen af arbejdet. Du skal også have prøvet at få et andet arbejde på arbejdspladsen, medmindre det godtgøres, at der på arbejdspladsen ikke findes arbejde, som du vil kunne varetage. Det er samtidig et krav, at du har haft løbende kontakt med din læge op til opsigelsen eller afslaget.

Attesten kan altså kun bruges, hvis du har talt med din læge, før du opsiger dit arbejde. Der skal være tale om en helbredstilstand eller en sygdom, der efter sin art også må anses for at have været til stede på det tidspunkt, hvor du opsiger eller afslår et arbejde. Hvis lægen kun anbefaler, at du skal melde dig syg, har du ikke en gyldig grund til at opsiges arbejdet. Du kan risikere at få en karantæne, hvis du gør det. Hvis du søger dagpenge, er det et krav, at du står til rådighed for arbejdsmarkedet og opfylder de øvrige betingelser for ret til dagpenge.

Kontakt os gerne, hvis du har spørgsmål til attesten.

Husk at udfylde din joblog

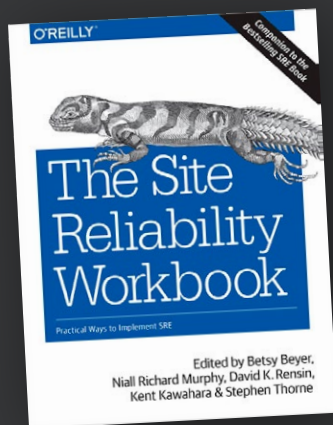
Når du er ledig, skal du søge flere job hver uge. De job, du søger, skal du samtidig registrere i din joblog hver uge.

Sådan gør du: I a-kassens selvbetjening registrerer du dine job løbende hver uge.

Vælg fanen "Job og møder" og herefter "Opdatér din joblog". Du registrerer din jobsøgning og vælger "Tilføj" for at uploade konkrete ansøgninger, du har sendt til arbejdsgivere. Det er også her, du kan tilføje en af de ansøgninger, som du har sendt til en virksomhed.

Derfor skal du udfylde jobloggen: Når du er ledig og får dagpenge, skal du stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Det viser du blandt andet ved at registrere din jobsøgning i jobloggen hver uge og ved at uploade mindst en ansøgning, du har sendt til en arbejdsgiver hver måned.

BØGER MED RABAT TIL PROSA-MEDLEMMER

The Site Reliability Workbook Practical Ways to Implement SRE

Niall Murphy, David Rensin, Betsy Beyer, Kent Kawahara, Stephen Thorne

Isbn nr. 9781492029502

In 2016, Google's Site Reliability Engineering book ignited an industry discussion on what it means to run production services today – and why reliability considerations are fundamental to service design. Now, Google engineers who worked on that bestseller introduce The Site Reliability Workbook, a hands-on companion that uses concrete examples to show you how to put SRE principles and practices to work in your environment.

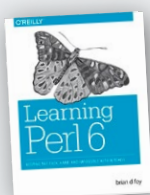
Vejl pris 412,-

PROSApris 288,-

Learning Perl 6 – Keeping the Easy, Hard, and Impossible Within Reach

Brian Foy

Isbn nr. 9781491977682

If you're ready to get started with Perl 6, this is the book you want, whether you're a programmer, system administrator, or web hacker. Perl 6 is a new language—a modern reinvention of Perl suitable for almost any task, from short fixes to complete web applications. This hands-on tutorial gets you started.

Vejl pris 549,-

PROSApris 384,-

Puppet Best Practices Design Patterns for Maintainable Code

Jo Rhett, Chris Barbour

Isbn nr. 9781491923009

If you maintain or plan to build Puppet infrastructure, this practical guide will take you a critical step further with best practices for managing the task successfully. Authors Chris Barbour and Jo Rhett present best-in-class design patterns for deploying Puppet environments and discuss the impact of each. The conceptual designs and implementation patterns in this book will help you create solutions that are easy to extend, maintain, and support.

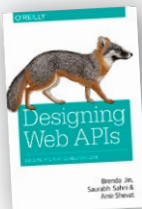
Vejl pris 458,-

PROSApris 321,-

Designing Web APIs Building APIs That Developers Love

Amir Shevat, Brenda Jin, Saurabh Sahni

Isbn nr. 9781492026921

Using a web API to provide services to application developers is one of the more satisfying endeavors that software engineers undertake. But building a popular API with a thriving developer ecosystem is also one of the most challenging. With this practical guide, developers, architects, and tech leads will learn how to navigate complex decisions for designing, scaling, marketing, and evolving interoperable APIs.

Vejl pris 366,-

PROSApris 256,-

Foundations for Architecting Data Solutions Managing Successful Data Projects

Jonathan Seidman, Ted Malaska

Isbn nr. 9781492038740

While many companies ponder implementation details such as distributed processing engines and algorithms for data analysis, this practical book takes a much wider view of big data development, starting with initial planning and moving diligently toward execution. Authors Ted Malaska and Jonathan Seidman guide you through the major components necessary to start, architect, and develop successful big data projects.

Vejl pris 458,-

PROSApris 321,-

FACTUM BOOKS

Få 20% rabat hos FACTUM BOOKS

– følg linket til FACTUM BOOKS via prosa.dk
og få rabat på bøgerne.

Halmstadgade 6 · 8200 Aarhus N · Tlf. 89 37 35 95
info@factumbooks.dk · www.factumbooks.dk

System- og webudvikling > Odense > 7. nov.

Prototyping og wireframing

Lær at udarbejde klikbare prototyper til brug i dine it-udviklingsprojekter.

Med prototyper kan du gøre it-udviklingsprojekter lettere at forstå for kolleger, kunder og andre projektdeltagere – og det mindsker antallet af misforståelser, f.eks. i forbindelse med konceptudvikling.

Dato: Onsdag 7. november kl. 17.00-21.00
Sted: PROSA, Overgade 54, 5000 Odense C

Kommunikation og forretning > Odense > 20. nov.

Kursus i præsentationsteknik

Lær teknikker til blandt andet eksamen, kundemøder og oplæg internt i organisationen. Vi bygger videre på de erfaringer, du allerede har, og kører en blanding af teknikker, øvelser og feedback.

Dato: Tirsdag 20. november kl. 17.00-20.00
Sted: PROSA, Overgade 54, 5000 Odense C

System- og webudvikling > Hele landet > 13. nov.

Microsoft Azure overblik og status

Få overblik over det store og hastigt voksende udvalg af Azure-komponenter og få en status på udbredelsen og de hidtidige erfaringer. Vi kigger både på velkendte komponenter, eksempelvis Active Directory og SQL, samt på nye og "eksotiske" komponenter, eksempelvis Machine Learning og Blockchain.

Dato: Tirsdag 13. november kl. 20.00-21.00
Sted: Webinar

System- og webudvikling > Odense > 27. nov.

Suricata, Bro og DNS - opsamling

Kom og få en beskrivelse af et baseline setup med Ansible og opskrifter til konfiguration af et komplet logging setup med Suricata, Bro og passiv DNS opsamling. Formålet er at kunne gå tilbage i tiden og identificere inficerede maskiner/angrebsforsøg, men også blot dokumentere en baseline for netværket.

Dato: Tirsdag 27. november kl. 17.00-20.00
Sted: PROSA, Overgade 54, 5000 Odense C

Moderne avanceret REACT

I denne avancerede workshop går vi dybere ind i krogene af React og giver et bedre fundament for at bygge React applikationer professionelt.

React er et populært UI library til at bygge avancerede webapplikationer og er oplagt at bruge til single-pageapplikationer og mobilapplikationer, fordi det hjælper med at holde styr på visning af data på en simpel måde.

Dato: Onsdag 28. november kl. 17.00-21.00

Sted: PROSA, Søren Frichs Vej 38M, 8230 Åbyhøj

Hvad kan du bruge F# til?

Funktionel kodning for begyndere. I denne præsentation fortæller Rune Ibsen ud fra sine praktiske erfaringer om, hvordan en række velkendte problemer i C# ledte ham og hans team gradvist mod en mere funktionel kodestil, der i sidste ende førte dem til F#. Foredraget tager udgangspunkt i en applikation til musikstreaming og viser med konkrete eksempler nogle af de områder, hvor C# er mindre stærkt.

Du behøver ikke at medbringe en laptop. Der er ingen kodeøvelser i denne omgang.

Målgruppe

Kurset er for dig, der har interesse i funktionel kodning. Det er en fordel at have kendskab til C#. Er du nysgerrig på at snuse til noget, så kom frisk!

Oplægsholder

Rune Ibsen kommer fra Copenhagen Software og har de seneste 12 år hjulpet danske og udenlandske virksomheder med at udvikle software til alt fra toginformation og fordelsprogrammer til musikstreaming og internethandel.

Der vil være kaffe, kage og sodavand.

Dato: Mandag 3. december kl. 16.30-18.00

Sted: World Trade Center Ballerup, Borupvang 3, 2750 Ballerup, lokalet: Beijing

Netværk og andet > København > 4. dec.

GirlzNight: Få mere tid

- Hober opgaverne sig op?
- Har du tid til det vigtige?
- Ved du, hvad det **EGENTLIGE** problem er, når du ikke har tid?

Kom og netværk med andre it-kvinder og hør effektivitetseksperter Christina Schnohr, som arbejder med effektivitet som dét at få tid til det vigtige og det sjove. Det kan være arbejde eller fritid eller begge dele. For mange af os er tiden noget, vi ikke har nok af, og dette oplæg vil lære dig, hvordan du bedre kan styre din tid og dine opgaver. Du vil også lære, hvad du kan gøre ved problemet, hvis du oplever ikke at have tid nok. Du får værktøjer med, inden oplægget er slut, så du må forvente en livsforandrende aften.

Oplægsholder

Christina Schnohr har en baggrund fra sportens verden og er ekspert i personlig effektivitet og balance i arbejdslivet. Hun er uddannet kandidat i folkesundhedsvidenskab, har en ph.d. i sundhedsvidenskab og er MPE (Mastercoach i Personlig Effektivitet).

Dato Tirsdag 4. december kl. 17.00-19.30
Sted PROSA, Vester Farimagsgade 37A, 1606 København V

◀ For mange af os er tiden noget, vi ikke har nok af, og dette oplæg vil lære dig, hvordan du bedre kan styre din tid og dine opgaver. ▶

FORDELE for dig

Som PROSA-medlem har du adgang til tilbud og rabatordninger på en lang række områder: Fra billige forsikringer og gode pensionsordninger til software og debiler.

Følg med på prosa.dk/medlemsfordele

keøpit®

FORBRUGS
FORENINGEN

Kalender november 2018

Dato/Tid	By	Emne
07/11 kl. 17.00	Odense	Prototyping og wireframing
07/11 kl. 17.30	København	Analytics-kursus - Få forretningskritisk indsigt, der kan øge dit forretningspotentiale
08/11 kl. 17.00	Aarhus	TBA Aarhus: Lockpicking
09/11 kl. 18.45	Aarhus	TBA Aarhus: Vinsmagning
12/11 kl. 17.00	København	Photoshop for øvede
13/11 kl. 17.00	København	Tillidsrepræsentantens rolle i forhold til persondata
13/11 kl. 20.00	Webinar	Webinar: Microsoft Azure overblik og status
14/11 kl. 17.00	Aarhus	Formøde til delegeretforsamlingen
19/11 kl. 17.00	København	Wordpress for øvede 2
19/11 kl. 17.00	København	Kooperativ erfagruppe
20/11 kl. 17.00	København	Hør om den nye lov om forretningshemmeligheder
20/11 kl. 17.00	Odense	Kursus i præsentationsteknik
21/11 kl. 17.00	Glostrup	Rundvisning i Filmarkivet: Fra slidte filmruller til digital kulturformidling
26/11 kl. 17.00	København	Købmandskab for it-folk
27/11 kl. 17.00	Odense	Suricata, Bro og DNS opsamling
27/11 kl. 18.00	København	Functional Copenhageners Meetup Group
28/11 kl. 16.30	Aarhus	Moderne avanceret React
29/11 kl. 17.30	København	Få mere ud af (den tid du spilder) på sociale medier
03/12 kl. 17.00	København	Kooperativ erfagruppe
04/12 kl. 17.00	København	GirlzNight: Få mere tid
04/12 kl. 19.00	Odense	Brætspilsaften
05/12 kl. 17.00	København	Wordpress for øvede 3
06/12 kl. 17.00	København	Juleafslutning med Anders Kjærulff og "it-året, der gik"
06/12 kl. 20.00	Webinar	Webinar: Amazon Web Services overblik og status

Se mere på prosa.dk/arrangementer

Formand, næstformand, forbundssekretærer og lokalafdelinger
Henvendelse omkring hastesager kan uden for PROSAs åbningstider ske direkte til de fagligt valgte.

PROSA

Forbundet af It-professionelle

København - Forbund og Min A-kasse
Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V

Kontortid: kl. 9-15
mandag dog kl. 10-15 Tlf.: 33 36 41 41

Morten Rønne
Forbundssekretær
Direkte: 33 36 41 21
Mobil: 27 10 78 86
E-mail: mbr@prosa.dk

Aarhus
Søren Frichs Vej 38 K th.
8230 Åbyhøj

Kontortid: kl. 9.30-15

Niels Bertelsen
Formand
Direkte: 33 36 41 11
Mobil: 40 11 41 23
E-mail: nib@prosa.dk

Carsten Larsen
Forbundssekretær
Direkte: 33 36 41 38
Mobil: 29 62 02 95
E-mail: cla@prosa.dk

Odense
Overgade 54
5000 Odense C

Kontortid: kl. 10-15

Hanne Lykke Jespersen
Næstformand
Direkte: 33 36 41 34
Mobil: 28 88 12 47
E-mail: hjj@prosa.dk

Henrik Jacobsen
Forbundssekretær
Direkte: 87 30 14 10
Mobil: 22 88 72 62
E-mail: hja@prosa.dk

E-mail:
medlemsreg@minakasse.dk
prosa@minakasse.dk
formand@prosa.dk
faglig@prosa.dk
prosa@prosa.dk

PROSA/CSC
Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V.
Tlf.: 33 36 41 41

PROSA/SAS
Formand: Curt Kjærsgaard, Retortvej 8, 2500 Valby.
Tlf.: 29 23 53 96

PROSA/OFFENTLIG
Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V.
Tlf.: 33 36 41 41

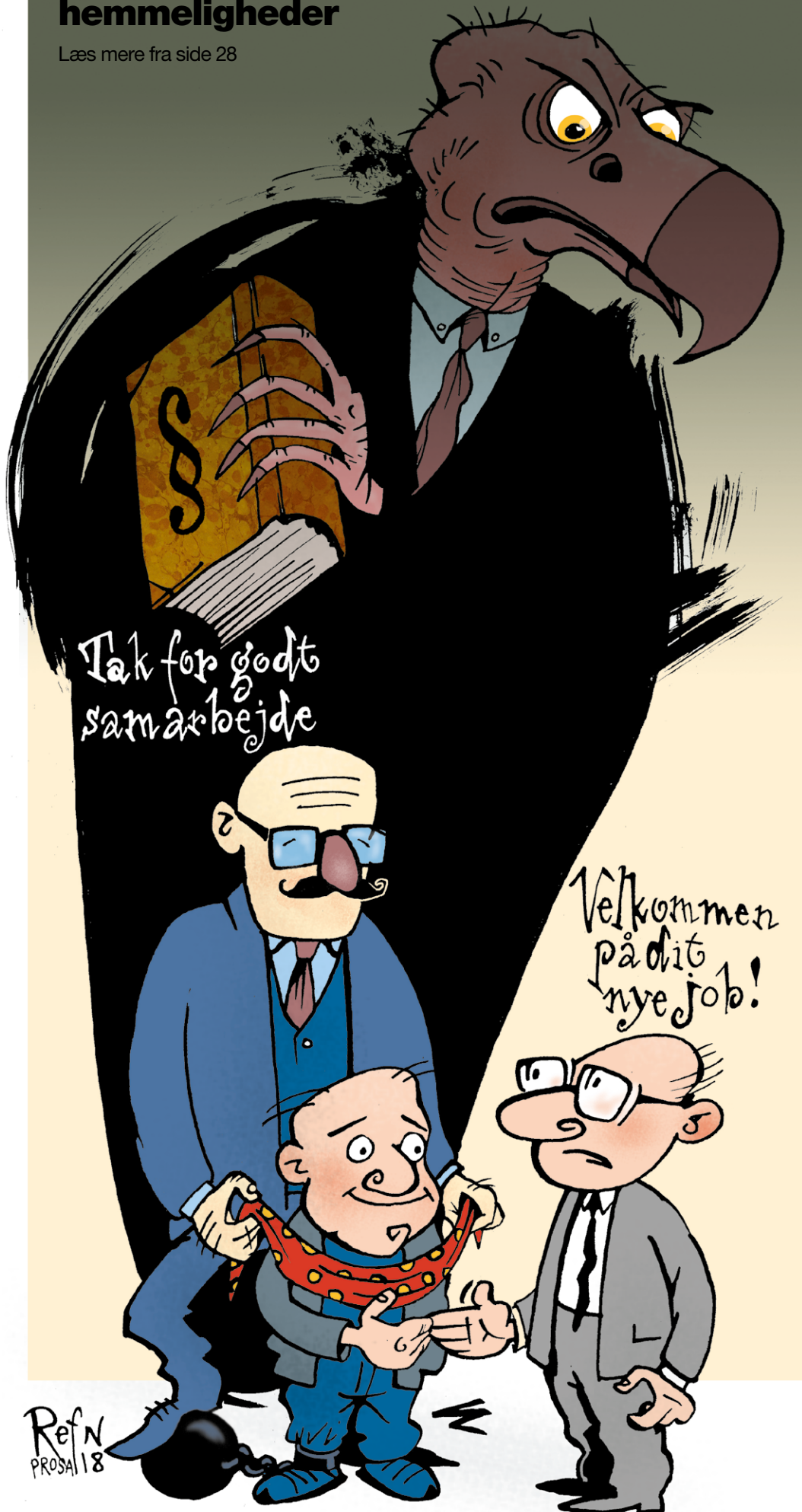
PROSA/STUD
Overgade 54, 5000 Odense C.
Tlf.: 33 36 41 41

PROSA/VEST
Søren Frichs Vej 38 K th., 8230 Åbyhøj.
Tlf.: 33 36 41 41

PROSA/ØST
Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V.
Tlf.: 33 36 41 41

Forretnings- hemmeligheder

Læs mere fra side 28

POST

DANMARK

PP

Sorteret magasinpost MMP
ID-nr. 42091

Afsender: PortoService, Fabriksvej 6, 9490 Pandrup

Ændringer vedr. abonnement ring venligst 3336 4141 eller e-mail til: bladservice@prosa.dk